

LUNDS
UNIVERSITET

Företagsekonomiska institutionen

FEKH69 - Examensarbete i redovisning på kandidatnivå

Vårterminen 2022

Digitaliseringens påverkan på kompetenskrav inom revisionsyrket

*- En kvalitativ studie med fokus på uppkomsten av kompetensgap vid inträde i
revisionsbranschen*

Författare:

Sara Ayoub

Jaqline Hansson

Quynh Nguyen

Sammanfattning

Titel: Digitaliseringens påverkan på kompetenskrav inom revisionsyrket - En kvalitativ studie med fokus på uppkomsten av kompetensgap vid inträde i revisionsbranschen

Seminariedatum: 3/6-2022

Ämne/ Kurs: FEKH69 - Examensarbete i redovisning på kandidatnivå, 15 högskolepoäng

Författare: Sara Ayoub, Jaqline Hansson, Quynh Nguyen

Handledare: Caroline Hellström

Nyckelord: Digitalisering av revision, Digitalisering, Framtidens revisionsyrke, Utbildning, Kompetens krav, Digitalisering av revisorer.

Syfte: Syftet med studien är att identifiera förändring i efterfrågade kompetenser på arbetsmarknaden för framtida revisorer på grund av digitaliseringens inflytande. Vidare är syftet att analysera ifall det uppstår något kunskapsgap för nyexaminerade ekonomistudenter vid inträde in i revisionsbranschen.

Metod: Studien utgår från en kvalitativ metod genom utförande av semistrukturerade intervjuer. För att vidare besvara arbetets syfte har det teoretiska ramverket och den insamlade empirin analyserat i relation till varandra.

Teoretiska perspektiv: Studiens teoretiska ramverk utgår tre olika perspektiv som består av revisionsprocessen, digitalisering och automatisering samt kompetens.

Empiri: Baseras på insamlad data hämtad ur relevanta platsannonser, utbildnings- och kursplaner samt svar från utförda intervjuer.

Analys & slutsatser: Resultatet tyder på ett fortsatt behov av traditionella kompetenser för revisorer men där krav på bredare kompetenser av högre svårighetsgrad på dagens arbetsmarknad existerar. Förändringarna uppstår som en reaktion mot förändrade arbetsuppgifter och krav på att tillgodose den digitala utvecklingen. I relationen mellan utbildningsinstitutioner och framtida arbetsgivare uppstår ett kompetensgap där studierna inte behandlar relevanta kunskaper vilket kräver komplettering i praktiken.

Abstract

Title: The impact of digitalisation on competence requirements in the auditing profession - A qualitative study focusing on the emergence of competence gaps upon entry into the auditing industry

Seminar Date: 3/6/2022

Subject / Course: FEKH69 - Degree Project in Accounting at Bachelor's Level, 15 higher education credits

Authors: Sara Ayoub, Jaqline Hansson, Quynh Nguyen

Advisor: Caroline Hellström

Keywords: Digitalization of auditing, Digitalization, Future auditing profession, Competencies requirements, Digitalization of auditors.

Purpose: The purpose of the study is to identify changes in demanded skills by the labor market for future auditors due to the influence of digitalisation. Furthermore, it is to analyze whether there is a knowledge gap for newly graduated economics students upon entering the auditing industry.

Methodology: The study is based on a qualitative method by conducting semi-structured interviews. To further answer the purpose of the study, the theoretical framework and the collected empirical data have been analyzed in relation to each other.

Theoretical perspectives: The study's theoretical framework is based on three different perspectives that consist of the audit process, digitalization and automation as well as competence.

Empirical data: Is based on collected data taken from relevant job advertisements, education and course plans as well as answers from conducted interviews.

Analysis & conclusions: The results indicate a continued need for traditional competencies for auditors, but where requirements of broader competencies of a higher degree of difficulty exist in today's labor market. The changes arise as a reaction to changed tasks and demands to meet the digital development. In the relationship between educational institutions and future employers, a competence gap arises where the studies do not deal with relevant knowledge, which requires supplementation in practice.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1. Bakgrund	5
1.2. Problemformulering	6
1.3. Syfte och forskningsfrågor	7
1.4. Disposition	8
2. Metod	8
2.1. Forskningsmetod och forskningsstrategi	8
2.2. Urval och datainsamling	9
2.2.1. Urval och datainsamling genom intervju	9
2.2.2. Datainsamling av platsannonser	12
2.2.3. Urval och datainsamling av utbildnings- och kursplaner	12
2.2.4. Insamling av artiklar	13
2.3. Bearbetning av intervjuerna	14
2.4. Trovärdighet	14
2.5. Etik	16
2.6. Metodreflektion	17
3. Tidigare forskning/Litteraturgenomgång	18
3.1. Förändring av arbetsuppgifter och krav på kompetens	18
3.2. Kompetensgap mellan teori och praktik	19
4. Teoretisk referensram	21
4.1. Revisorns roll och revisionsprocessen	21
4.2. Digitalisering	23
4.2.1. Automatisering	24
4.3. Conceptual framework of the retailer-consumer interface	24
4.4. Kompetens	26
4.4.1. Mjuk respektive hård kompetens	27
4.4.1. Formell respektive reell kompetens	28
4.4.2. Kompetenskrav inom revisionsyrket	29
4.5. Sammanfattning av teoretisk referensram	31
5. Empiri	31
5.1. Empiriskt material från intervjuer med revisorer och revisorsassistenter	31
5.1.1. Digitaliseringens påverkan på det framtida revisionsyrket	31
5.1.2. Digitaliseringens påverkan på revisionsprocessens tre delar	33
5.1.3. Respondenternas uppfattning om förändrade kompetenskrav inom revisionsyrket	35
5.1.4. Nyexaminerade inom branschen	37
5.2. Platsannonser	39
5.2.1. IT-kunskaper	39

5.2.2. Personliga egenskaper	39
5.2.3. Ekonomikunskaper	40
5.3. Utbildnings- och kursplaner	42
5.3.1. Utbildningsplanens syfte och mål	43
5.3.2. Kursplanernas syfte och mål	44
6. Analys	45
6.1. Analys av förändrade arbetsprocesser för revisorer	45
6.1.1. Planeringsfasen	46
6.1.2. Granskningsfasen	47
6.1.3. Rapporteringsfasen	48
6.2. Analys av förändringen i kompetenskraven för revisionsyrket	49
6.2.1. Introducering av nya aktörer	49
6.2.2. Bredare erbjudande	50
6.2.3. Nya former av utbyten	51
6.2.4. Utvecklingen av den digitala miljön	52
6.2.5. Traditionella kompetenskrav	53
6.3. Relationen mellan kompetenskrav och lärande av kunskap	54
6.3.1. Hårda kompetenser inom ett formellt och reellt perspektiv	54
6.3.2. Mjuka kompetenser inom ett formellt och reellt perspektiv	56
7. Slutsats och diskussion	58
7.1. Studiens slutsatser	58
7.2. Reflektion kring studien	59
7.3. Studiens teoretiska och praktiska bidrag	60
7.4. Förslag till framtida forskning	61
Källförteckning	62
Appendix	66
Bilaga 1: Intervjuguide för revisorer	66
Bilaga 2: Intervjuguide för revisorsassistenter	67

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Under de senaste åren har världen digitaliserats snabbare än någonsin tidigare och digitaliseringen har blivit alltmer avgörande för processer och värdeskapande i ekonomin (Betti, Sarens & Poncin, 2021). FAR (u.å.) påstår att digitaliseringen kan vara en av de största förändringarna som skett globalt. Digitalisering och implementering av tekniska lösningar har därför under kort tid utvecklats och blivit alltmer vanligt i samhället (McGuigan, Ghio & Kern, 2021). Företag står på så sätt inför en digital transformation som benämns den fjärde industriella revolutionen, vilket innebär att gränsen mellan den digitala-, fysiska- och biologiska världen blir allt mer diffus och påverkar samtliga branscher (Tsiligiris & Bowyer, 2021). Mycket pekar på att hastigheten i förändringen kommer att successivt accelerera under den kommande tiden (Andersson & Engström, 2017). Detta påverkar i sin tur företagens affärsmodeller då fler aktiviteter sker i den digitala sfären (Betti, Sarens & Poncin, 2021; Stanciu, Pugna & Gheorghe, 2020). Revisionsbranschen är en av de branscher som påverkats av utvecklingen som skett (Fotoh & Lorentzon, 2021; Stanciu, Pugna & Gheorghe, 2020).

Digitaliseringen erbjuder både möjligheter och utmaningar för revisionsbranschen. Enligt Bowles, Ghosh och Thomas (2020) är revisionsyrket ett av de mest sårbara för omvälvningar till följd av den fjärde industriella revolutionen. Forskning antar att mellan 40-50 procent av alla jobb inom revision kommer att ersättas av maskiner under de närmaste 15 åren (McGuigan, Ghio & Kern, 2021). Genom utvecklingen av innovativ teknik och automatisering av arbetsflödet har traditionella och arbetskrävande manuella processer eliminerats, vilket utgör processer som generellt förknippas med revisionsyrket (Andersson & Engström, 2017). Med andra ord har ett skifte skett från det traditionella arbetssättet som utförts med papper och penna mot ett arbetssätt präglad av digitala verktyg (Fotoh & Lorentzon, 2021). Allt fler fysiska mänskliga aktiviteter förväntas därför att bli ersatta av teknologiska hjälpmedel. Som ett resultat av den fjärde industriella revolutionen tenderar revisorns roll att övergå mot ett mer proaktivt arbetssätt istället för ett reaktivt där revisorn övervakar processer, analyserar och granskar underlag (Andersson & Engström, 2017). Vidare menar Andersson och Engström (2017) att revisorn därmed får en mer övergripande bild som gör att de kan hjälpa till med att besvara mer komplexa frågeställningar som sker på en strategisk nivå. Revisorn kommer i större utsträckning att anta rollen som rådgivare allt eftersom revisorn får mer tillgång till resurser, verktyg och tid för att utföra bättre

bedömningar av affärsproblem och risker än tidigare (Andersson & Engström, 2017; Fotoh & Lorentzon, 2021). Digitaliseringen kan därför även påverka vilka kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden för att tillgodose förändringarna som skett (Tsiligiris & Bowyer, 2021). Kompetens beskrivs som en individs potential att lösa ett problem genom tillämpning av färdigheter och kunskaper (Ellström, 1992). Enligt Andersson och Engström (2017) samt Tsiligiris och Bowyer (2021) ligger ett stort ansvar hos universiteten att förbereda framtida revisorer med de kompetenser som arbetsgivare och marknadens begär.

1.2. Problemformulering

Inom revisionsyrket ligger rollen som revisorsassistent i riskzonen till att försvinna. Zhang, Dai och Vasarhelyi (2018) skriver att detta beror på att instegsjobb som efterfrågar lägre kompetenskrav eventuellt kommer att elimineras. Omvälvningen som sker på grund av digitaliseringen kräver ett annat spektrum av kompetenser och kunskaper än tidigare, vilket till stor grad innefattar mer komplexa färdigheter som exempelvis kritiskt tänkande, kreativitet och problemlösning (Sousa & Wilks, 2018). Dessa kompetenser utgör svårigheter för personer med lägre utbildning eller erfarenhet att applicera i praktiken och resulterar i sin tur i att artificiell intelligens tar över enklare standardiserade arbetsuppgifter (Valenduc & Vendramin, 2017). Automatiseringen av revisionsprocessen är en verklighet som drastiskt kommer att minska behovet av personer som innehar den traditionella revisorsrollen (Zhang, Dai & Vasarhelyi, 2018). Istället menar Pasewark (2021) att standardiserade arbetsuppgifter kommer att utföras automatiskt eller att tjänsterna köps in från en tredje part. Revisorernas arbete kommer att utgöras av sådant som inte kan förses genom tidigare nämnda alternativ. Den traditionella strukturen av yrket kommer på så sätt att kräva en ny portfölj av kompetenser i takt med att behovet av tekniskt underhåll och analyser ökar (Zhang, Dai & Vasarhelyi, 2018). Digitaliseringens påverkan på revisionsyrket skapar därmed en förskjutning från en traditionell yrkesroll till något som präglas av konsultering, rådgivning och ingenjörskap (Betti, Sarens & Poncin, 2021; Kruskopf, Lobbas, Meinander, Söderling, Martikainen & Lehner, 2020). Inom branschen finns det därför krav på anpassning och utveckling av nya färdigheter som krävs för att tillgodose utvecklingen som skett (Banasik & Jubb, 2021; Castells, 2009).

Förändrade kompetenskrav för inträde till revisionsyrket på grund av omstrukturering av arbetsprocesser leder till ifrågasättning av framtidens möjligheter att träda in i en roll som revisor. Svårigheterna relaterar främst till nyexaminerade ekonomistudenterna som inte har

tidigare erfarenhet, kontakter eller en fot in i branschen. Utan tillräcklig erfarenhet av mer komplicerade arbetsuppgifter som ersätter enklare standardiserade uppgifter sätts det krav på studenternas utbildning och om kunskaperna som de har med sig stöttar deras framtida utveckling. Problematik uppstår då universitetens utbildningsplaner idag inte utvecklas i samma takt som efterfrågan på marknaden, något som kan leda till ett gap mellan universitetsutbildning och kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden (Stanciu, Pugna & Gheorghe, 2020; Succi & Canovi, 2019). Vidare menar Zhang, Dai och Vasarhelyi (2018) att de konstanta omvälvningarna i kombination med utbildningsinstitutionernas statistiska fokus resulterar i en avvikelse mellan utbud och efterfrågan av nödvändiga kompetenser. Nyexaminerade ekonomistudenter har enligt Zhang, Dai och Vasarhelyi (2018) inte de kompetenser som söks av arbetsgivare idag där arbetsplatser med hög användning av digital teknologi och automation främst upplever denna avvikelse.

Ett kunskapsgap i befintlig forskning gällande hur situationen ser ut i Sverige har identifierats, både på den svenska arbetsmarknaden och utbildningsinstitutioner i Sverige. Detta gäller forskning där jämförelse av utbildningsinstitutioners mål med praktiska krav från arbetsmarknaden för att identifiera om något kompetensgap existerar. Relevansen av denna studie relaterar till digitaliseringens fortsatt snabba utveckling där fler aspekter av samhället och sin tur även revisionsyrket har revolutioneras. Det blir därför av vikt att studera framtiden för svenska ekonomistudenter inom revisionsbranschen för att bidra med vägledning i valet av inriktning på en arbetsmarknad där framtiden kan anses vara instabil.

1.3. Syfte och forskningsfrågor

Studiens syfte är att identifiera vilka kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden för framtida revisorer samt om dessa har förändrats på grund av digitaliseringens inflytande inom branschen. Vidare är syftet att analysera dagens kompetenskrav och ifall de uppnås av nyexaminerade ekonomistudenter samt hur den framtida utvecklingen av inträde till yrket kan komma att förändras.

Denna studie utförs för att besvara följande forskningsfrågor:

- *Vilka förändringar har skett i kraven på färdigheter som ställs på nyexaminerade studenter vid inträde i revisionsbranschen som konsekvens av digitaliseringens inflytande?*
- *Hur ser relationen ut mellan kunskaper som lärs ut av svenska utbildningsinstitutioner och kompetenser som efterfrågas hos svenska revisionsbyråer på den moderna arbetsmarknaden?*

1.4. Disposition

Studiens disposition sker på följande sätt: Kapitel två beskriver val av metoder som ger en uppfattning om tillvägagångssättet för insamling av data och utförande av analys. Därutöver utförs tydlig diskussion och argumentation för val av metoder där både för- och nackdelar lyfts fram för att bestyrka att rätt val har gjorts. Den avslutande delen i kapitlet belyser etiska reflektioner och metodkritik relaterat till studien. Därefter följer en litteraturgenomgång i kapitel tre som belyser tidigare forskning inom ämnet och agerar som grund för studien. Kapitel fyra redogör för arbetets teoretiska ramverk där tre perspektiv uppmärksammas, revisorns roll och revisionsprocessen, digitalisering samt kompetenskrav och kompetensutveckling. I kapitel fem beskrivs det insamlade empiriska materialet som utgår från intervjuer med revisorer och revisorsassistenter, platsannonser samt utbildnings- och kursplaner från fem utvalda svenska universitet. Kapitel sex kopplar studiens teoretiska referensram och det insamlade empiriska materialet samman för utförandet av analys som kan besvara studiens forskningsfrågor. Avslutande följer kapitel sju där studiens forskningsfrågor kortfattat sammanställs och arbetets författare reflekterar över resultatets bidrag samt begränsningar.

2. Metod

2.1. Forskningsmetod och forskningsstrategi

När forskningsstrategin för en studie väljs är det viktigt att utgå från studiens syfte (Bryman & Bell, 2017). Syftet med denna undersökning är att få en större förståelse kring digitaliseringens effekt på revisionsbranschen och för att uppnå syftet utgår undersökningen från en kvalitativ forskningsmetod, som enligt Bryman och Bell (2017) är en metod som fokuserar på insamling och tolkning av icke numeriska data. Alvehus (2019) menar att *“kvalitativ forskning är tolkande forskning”* (Alvehus, 2019, s. 22). Tolkande forskning ska hjälpa till med en övergripande uppfattning av ett fenomen, det handlar om att förstärka tolkningsrepertoarer som forskningen har disponibelt (Alvehus, 2019). Vi bedömer följaktligen att en kvalitativ forskningsmetod är mest relevant för att ge svar på våra två forskningsfrågor. Studien utgår från en induktiv metod som enligt Bryman och Bell (2017) kännetecknas av en induktiv studie där data introduceras först vilket sedan förklaras och tolkas med teorier. I vår studie står därför den empiriska data i fokus, som sedan analyseras med hjälp av kompletterande teorier.

Bryman och Bell (2017) beskriver tvärsnittsdesign som en forskningsmetod där data samlas in från mer än ett fall. Metoden används oftast vid kvalitativa intervjuer för att förmedla ett fenomen (Bryman & Bell, 2017). Vidare menar författarna att variabler granskas för att olika sambandsmönster ska kunna upptäckas. Enligt Bryman och Bell (2017) används tvärsnittsdesign vid försök att åstadkomma djupare uppfattning för ett särskilt ämne. Utifrån syftet med vår undersökning anser vi att tvärsnittsdesign är mest lämplig för studien. Studien använder sig av en surveyundersökning med tvärsnittsdesign där data samlas in med hjälp av intervjuer, utbildnings- och kursplaner samt platsannonser. En av fördelarna med tvärsnittsdesign enligt Bryman och Bell (2017) är att genom att studera flera fall parallellt skapas förklaringar för ett samband mellan flera faktorer. Vi anser att tvärsnittsdesign därför ger oss bäst möjligheter för att studera hur digitaliseringen har påverkat kompetenskraven för revisionsbranschen.

2.2. Urval och datainsamling

2.2.1. Urval och datainsamling genom intervju

För att kunna besvara studiens syfte och problemformulering väljs individer ut genom ett målstyrt urval som enligt Bryman och Bell (2017) innebär att respondenterna som väljs ut är

relevanta för forskningsfrågorna som har formulerats. För att vidare få en representativ bild av tillståndet i verkligheten är det önskvärt att ha ett så brett urval som möjligt (Bryman och Bell, 2017).

I denna uppsats väljs de respondenterna som anses lämpliga ut utifrån två yrkesroller inom revisionsbranschen, vilket är erfarna revisorer och revisorsassistenter som är nyexaminerade. Då studien handlar om att kartlägga förändringar i kompetenskrav inom revisionsbranschen till följd av digitaliseringen anses det vara en självklarhet att intervjua aktiva revisorer på grund av deras kunskap och erfarenhet inom branschen. Revisorsassistenter anses vara lämpliga då de representerar första ingången i revisionsbranschen och kan därför beskriva vilka krav som ställdes på dem vid anställning. Det krävs därmed att vi har deras perspektiv för att kunna undersöka om kompetenskraven som ställs av arbetsgivare stämmer överens med vad som lärs ut under ekonomiutbildningar i Sverige. Detta för att få en inblick i revisionsbranschens verksamhet, åsikter och erfarenheter för att sedan kunna applicera på dagens tillstånd av branschen men även för att få ett bredare perspektiv på förändringarna över tid. För att få relevanta svar på intervjufrågorna är vi noga med att respondenter som ingår i vårt urval har skiljande erfarenhetsgrad. Detta för att på ett adekvat sätt kunna svara på forskningsfrågor och få en bredare syn på forskningsproblemet, men även för att de befinner sig i olika platser i karriären och har därmed olika uppfattningar gällande forskningsfrågorna (Bryman & Bell, 2017). Detta kan i sin tur skapa en nyanserad bild och en diversifiering bland respondenterna. Urvalet av respondenter görs därmed efter vissa kriterier som Bryman och Bell (2017) identifierat som ett strategiskt urval. Detta då vi medvetet handplockar respondenter för att få en rimlig representation av variationen.

För att möjliggöra analys av respondenternas tolkningar och ståndpunkter inom forskningsområdet med uppsatsen syfte och forskningsfrågor i åtanke, anser vi att semistrukturerade intervjuer är den lämpligaste metoden att applicera. Semistrukturerade intervjuer anses även av Bryman och Bell (2017) som den mest passande metoden att använda vid datainsamling för en kvalitativ studie. Dessutom är semistrukturerade intervjuer relevanta att använda när en studie handlar om ett specifikt ämne som ska utföras (Alvehus, 2019; Bryman & Bell, 2017). Bryman och Bell (2017) beskriver semistrukturerade intervjuer som en intervjuteknik vars utgångspunkt sker i en intervjuguide med förutbestämda ämnen eller frågor, alltså inte lika strukturerat som en enkät. Detta för att ge möjligheten till att ställa potentiella följdfrågor till respondenterna för att förtydliga viktiga frågor, men även för att få

mer utvecklade svar (Bryman & Bell, 2017). Utöver det konstaterar Alvehus (2019) att en semistrukturerad intervju ger större utrymme för respondenten att svara fritt samt argumentera för sin uppfattning då det tillåter dem utforma svaren på sina egna sätt för att ge en tydligare förståelse av respondentens perspektiv. I vår studie kan även en ostrukturerad intervju genomföras där respondenterna får möjligheten att berätta mer om deras upplevelse inom forskningsområdet. Vi anser dock att det medför en alltför stor risk att misslyckas med att samla in relevant information, vilket är en ytterligare anledning till att den semistrukturerade intervjumetoden väljs.

Revisor	Roll i företaget	Antal år inom branschen	Utbildning	Universitet
1	Auktoriserad revisor & chef	8 år	Civilekonomexamen	Jönköping Business School
2	Auktoriserad revisor, chef & partner	30 år	Ekonomie kandidatexamen Magisterexamen med inriktning redovisning	Lunds universitet
3	Auktoriserad revisor, senior manager & ansvarig för digitalisering	16 år	Master- och magisterexamen inom redovisning, revision och finansiering	Linköping universitet
4	Revisor *	4 år	Ekonomie kandidatexamen med inriktning redovisning Magisterexamen inom redovisning	Lunds universitet
5	Revisor *	6 år	Ekonomie kandidatexamen med inriktning redovisning & beskattningsrätt	Lunds universitet
6	Auktoriserad revisor, ägare, anställd och VD	38 år	Civilekonomexamen	Lunds universitet

* Revisorer med längre erfarenhet än revisorsassistenter och som har en högre befattning inom företaget, därmed kan de inte räknas inom rollen som revisorsassistenter. Dessa revisorer avlägger revisorsexamen under våren 2022.

Tabell 1: Sammanställning över intervjuade revisorer

Revisorsassistent	Erfarenhet månader inom branschen	Utbildning	Universitet
A	4 månader	Ekonomieexamen med inriktning redovisning	Högskolan i Gävle
B	8 månader	Rättsvetenskap och Ekonomie kandidatexamen inom redovisning och styrning	Luleås tekniska universitet
C	9 månader	Ekonomie kandidat med inriktning redovisning och revision	Högskolan Kristianstad
D	8-9 månader	Ekonomie kandidat med inriktning redovisning	Lunds universitet
E	24 månader	Ekonomie kandidat med inriktning redovisning	Lunds universitet

Tabell 2: Sammanställning över intervjuade revisorsassistenter

Våra intervjuer utgår från egenkonstruerad intervjuguide (se Bilaga 1 & 2) bestående av frågor som kommer täckas under intervjuerna. Intervjuguiden formas på ett sätt som berör revisorns syn på förändringen av kompetenser inom yrket till följd av digitalisering, samt synpunkter kring vilken grad som redovisningsutbildningar har utrustat nyexaminerade med de färdigheter som krävs på arbetsmarknaden. För oss är det viktigt att ställa hur-frågor för att få en mer integrerad intervju, samtidigt som det ger respondenten möjlighet att fritt kunna tolka ämnet utifrån deras kompetens och erfarenhet, något som Bryman och Bell (2017) anser vara viktigt. Intervjuguiden utgår från fyra teman som har rubrikerna; revisionsprocess, digitalisering, kompetenskrav och nyexaminerade. Valet av temaintervju grundas på avsaknaden av strikt ordning vilket möjliggör större frihet vid svar på frågorna för att åstadkomma ett större djup. Utifrån de tidigare presenterade ämnena ställs relevanta frågor och eventuella följdfrågor för att uppnå en öppen dialog med respondenterna, där de får svara utifrån sina egna erfarenheter. En semistrukturerad intervju ger därför en låg grad av strukturering och standardisering (Bryman & Bell, 2017).

2.2.2. Datainsamling av platsannonser

För att komplettera materialet från intervjuerna med ytterligare empiriskt material, samlas aktiva platsannonser in från ett flertal revisionsbyråer runt om i Sverige. Därutöver begränsar vi oss till aktiva platsannonser under perioden 8 april - 22 april 2022. Anledningen till detta är på grund av att platsannonser tas bort efter en viss period och därmed blir tillgången till tidigare annonser begränsad. Skälet till att vi väljer att ta med informationen från tillgängliga platsannonser är i syfte att ge empirin ett rikare innehåll. Platsannonserna analyseras för att jämföra och tydliggöra arbetsgivarnas kompetenskrav på arbetsmarknaden. De identifierade kompetenser sammanställs i en tabell för att enklare se kontexten mellan de olika kraven.

2.2.3. Urval och datainsamling av utbildnings- och kursplaner

För att kunna besvara studiens andra forskningsfråga identifierar vi ett behov av att få in ett annat perspektiv till vår studie, därmed inkluderar vi utbildningsinstitutioner i undersökningen. Med utbildningsinstitutioner genomförs tolkning av målsättning för studenter som studerar Ekonomie kandidatprogram med inriktning redovisning och revision. Detta för att få en grund för jämförelse med data som framkommer under intervjuer och tidigare forskning. Även här tillämpar vi icke slumpmässiga urval och använder oss av kriterier vid val av utbildningsinstitutionerna då det enligt Bryman och Bell (2017) är den mest passande urvalsmetoden vid tillämpning av kvalitativ forskningsmetod. Ett av kraven

som ställs för att bli auktoriserad revisor och som nämns av Revisorsinspektionen (u.å.) är en kandidatexamen på 180 högskolepoäng. Detta medför att vi endast har med program inom ekonomi med 180 högskolepoäng. Därmed inkluderas inga civilekonom- och mastersprogram i undersökningen. Kriterier som sätts upp för utbildningsinstitutioner vid undersökningen är att de ska vara belägna i Sverige, erbjuda kandidatprogram med ekonomisk inriktning samt med möjlighet till specialisering inom redovisning och revision. Vid urval av universitet ska de vara bland de största i Sverige för att en realistisk och likvärdig jämförelse vid analys av empirin för att slutligen kunna svara på forskningsfrågan. Genom en undersökning på universitetens hemsidor, identifierar vi fem universitet som erbjuder det vi efterfrågar, vilket är ett ekonomie kandidatprogram på 180 högskolepoäng med möjlighet till specialisering inom redovisning. Vi avgränsar oss därav till följande universitet; Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Uppsala universitet och Linnéuniversitetet. Vi anser att dessa universitet kan ses som ett representativt stickprov för hela standarden och därmed ge oss en tillförlitlig grund till vår empiri.

Utbildnings- och kursplaner laddas ner från de fem berörda universiteten i syfte att identifiera de kunskaper som universiteten ämnar att lära ut. Enligt Bryman och Bell (2017) finns det en fördel vid datainsamling av befintliga dokument då analysen blir mindre tidsödande eftersom dokumenten som finns är offentliga och därmed lättillgängliga att samla in och analysera. Ytterligare fördelar menar Bryman och Bell (2017) är att materialet inte påverkas av egna åsikter, värderingar och uppfattningar kring innehållet i dokumenten. Därmed kan studien bortse från påverkans effekter eftersom de offentliga utbildnings och kursplanerna inte skapats för något specifikt forskningssyfte (Bryman & Bell, 2017).

2.2.4. Insamling av artiklar

För att utföra en bra studie är en viktig beståndsdel att göra en litteraturgenomgång, vilket är något av det första som behöver göras (Bryman & Bell, 2017). Litteraturgenomgången är underlaget för forskningsdesignen och styrker de valda forskningsfrågor (Bryman & Bell, 2017). Vidare menar författarna att litteraturgenomgången är en grund för metoderna som sedan används när insamling av empiri sker. Avsikten med litteraturgenomgången är att ta del av åsikter och ståndpunkter kring revisorers kompetenskrav samt för att få klarhet i vad som tidigare skrivits om ämnet för att därefter hitta ett gap som behöver fyllas. Databasen som främst används är *LubSearch* vilken tillhandahålls av Lunds universitet men även databasen *Google Scholar* används i viss utsträckning för att få fram mer träffar av väsentliga artiklar

till undersökningen. I första hand väljs förhållandevis nyskrivna artiklar då dessa anses mer aktuella, även vissa äldre artiklar används om de anses vara relevanta för studien. Alla artiklar som tillämpas är granskade innan de publicerats, det vill säga "*peer reviewed*", för att säkerställa att de är av hög kvalitet. Vid sökande av artiklar är det viktigt att använda passande ord för att få fram relevanta artiklar som skulle hjälpa innehållsanalysen att finna det empiriska materialet (Bryman & Bell, 2017). Vanligt förekommande sökord för undersökningen är följande; *Digitalization of accounting, Digitalization, Future accounting profession, Education, Skills, Competencies, Development, Digital effect, Digitalization of auditors & Future auditors.*

2.3. Bearbetning av intervjuerna

Intervjuerna med revisorer och revisorsassistenter utförs främst genom digitala kommunikationsverktyg som Microsoft Teams och Zoom. Vi anser att detta utgör det bästa alternativet då vi vill ha så många respondenter till vår undersökning som möjligt utan begränsa oss geografiskt. Transkribering av intervjuerna sker så snart som möjligt efter varje intervju, som enligt Bryman och Bell (2017) bör ske för att minska risken att missa något som är relevant för den empiriska studien. För att underlätta transkriberingen spelas alla intervjuer in efter respondentens godkännande, vilket möjliggör en mer noggrann transkribering jämfört med enbart anteckningar som tas från intervjuerna (Alvehus, 2019; Bryman & Bell, 2017). Transkriberingen förstärker även trovärdigheten av det empiriska materialet som sedan används för att utföra en noggrann och tydlig analys. När allt innehåll från intervjuerna är nedskrivet, sällas irrelevant information bort. Därefter sorteras data utifrån yrkesgrupperna och våra fyra teman, för att hitta likheter, samband och mönster.

2.4. Trovärdighet

Vid bedömning av kvalitet på en genomförd studie utgår det generellt från validitet och reliabilitet (Bryman & Bell, 2017). Bryman och Bell (2017) menar dock att måtten reliabilitet och validitet inte utgör relevanta mått för en kvalitativ studie. Då mätning inte är det essentiella i en kvalitativ studie har därför reliabilitet och validitet mindre betydelse (Bryman & Bell, 2017). Författarna ger istället förslag att en kvalitativ studie bör bedömas efter trovärdighet. Trovärdighet är i sin tur kategoriserad i fyra delkriterier vilka är *tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering* (Bryman & Bell, 2017).

Tillförlitlighet syftar till hur logiskt och verklighetstroget undersökningens resultat kan tolkas av externa parter (Bryman & Bell, 2017). Enligt Bryman och Bell (2017) ska läsaren kunna dra egna slutsatser utifrån resultatet. Resultatet ska därför vara framställt på ett så detaljerat sätt som möjligt. När det teoretiska ramverket beskrivs använder vi flera källor, för att få så hög trovärdighet som möjligt. Vi anser att den beskrivna data är tillräckligt för att framställa ett trovärdigt resultat. Detta beror på att utbildningsplaner samlas in från fem stora universitet i Sverige, samt att intervjuer sker med ett flertal olika personer från olika arbetsplatser med olika erfarenhetsgrader vilket kompletteras av nyckelord från nio platsannonser.

Delkriteriet *överförbarhet* behandlar i vilken utsträckning som resultatet kan anses vara giltigt i andra situationer än de som är presenterade i undersökningen (Bryman & Bell, 2017). Vidare menar författarna att överförbarheten handlar om en rimlighetsbedömning som fullständigt görs av den som läser studien. Enligt Bryman och Bell (2017) är detta betydande då många kvalitativa undersökningar utgörs av mindre sociala grupper, vilket stämmer in på vår studie där vi beslutat att inrikta oss på revisorer och revisorsassistenter, något som enligt normen kan upplevas som en mindre social grupp. Jämfört med en kvantitativ metod där det är mer centralt med en bredd i undersökningen, handlar kvalitativa metoder om att lyckas få ett större djup (Bryman & Bell, 2017). Vidare menar författarna att intresset ligger i att förstå det sociala sammanhanget som undersöks i en kvalitativ studie.

För att en undersökning ska anses vara *pålitlig* måste författarna av studien beskriva alla delprocesser som ingår i forskningen (Bryman & Bell, 2017). När dessa delprocesser väl är framställda ska andra forskare kunna genomföra liknande studier på liknande sätt och därmed få fram samma resultat (Bryman & Bell, 2017). Enligt författarna behövs ett granskande synsätt för att bedöma en studies pålitlighet, då det genom en tydlig och grundlig redovisning av hur forskningsprocessen gått tillväga ökar studiens pålitlighet. Vi försöker därför på ett tydligt sätt beskriva de olika delprocesserna i studien och visa hur insamlingen av empiri går till. Slutsatser i undersökningen baseras på datainsamling genom bland annat intervjuer med revisorer och revisorsassistenter i Sverige vilket innebär ett avgränsat urval om man ser till antal och geografisk plats. Slutsatserna som tas fram är därför inte representativa för hela revisionsbranschen. Syftet med undersökningen är dock inte att företräda hela branschen, utan att förvärva en djup förståelse utifrån analys av den insamlade data.

Konfirmering rör sig om objektivitet, det vill säga att åsikter och värderingar från oss som författare inte får påverka undersökningens resultat och resultatet påverkas endast av insamlad data (Bryman & Bell, 2017). Vidare menar Bryman och Bell (2017) att vid granskning av forskningen måste personen som utför detta säkerställa att resultaten är korrekta och inte blivit influerade av våra egna åsikter. Intervjuerna som genomförs spelas in och vi alla tre som utför denna studie deltar under dessa. Detta resulterar i att vi kan lyssna om på intervjuerna i efterhand för att kontrollera att svaren tolkats korrekt. För att öka trovärdigheten i en undersökning kan responsvalidering användas, vilket innebär att deltagarna får möjlighet att kontrollera forskarnas förståelse för deltagarnas synpunkter och åsikter (Bryman & Bell, 2017). Efter intervjuerna får respondenterna möjlighet till responsvalidering där de kan välja om de vill granska den insamlade data för att säkerställa att vi tolkat de givna svaren korrekt.

2.5. Etik

När en kvalitativ studie med intervjuer genomförs är det enligt Bryman och Bell (2017) av yttersta vikt att respondenternas etiska aspekter tas i beaktande. Bryman och Bell (2017) redogör för etiska principer som vi tar hänsyn till under intervjuerna i syfte att skydda respondenternas integritet. Några exempel på etiska principerna är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitets- och anonymitetskravet, nyttjandekravet, falska förespeglningar samt deltagarna inte tar skada av undersökningen (Bryman & Bell, 2017). Redan vid första kontakt med respondenterna tar vi informationskravet och falska förespeglningar i beaktande då respondenterna får ett introduktionsmejl där syftet med studien framgår, vilket även introduceras mer grundligt under intervjun. Samtyckeskravet följs då de medverkade blir underrättade att de har möjlighet att avbryta under intervjun och att deras deltagande är frivilligt. Vi förklarar för respondenterna vad informationen från intervjuerna ska användas till och att de medverkande ska vara anonyma vilket är i linje med hur Bryman och Bell (2017) beskriver principen konfidentialitets- och anonymitetskravet. För att lyckas bibehålla de medverkandes anonymitet genom hela utredningen, från första kontakt via mejl till att studien avslutats hanterats respondenterna på ett konfidentiellt sätt. Detta medför att data anonymiseras och det går inte att utläsa vare sig namn eller arbetsplats på de medverkande i studien. Genom att respondenterna är anonyma kan tillförlitligheten påverkas då svaren kan bli mer sanningsenliga. Enligt nyttjandekravet har material från intervjuer endast använts för studiens syfte (Bryman & Bell, 2017). Sista principen som tas upp, är att

deltagarna inte ska ta skada av undersökningen speglas av att vi följer samtliga beskrivna principer och vidtar försiktighetsåtgärder.

2.6. Metodreflektion

Kvalitativ forskning bidrar med fördelar, men en del kritik kan även riktas mot forskningsmetoden (Bryman & Bell, 2017). Metoden handlar som tidigare nämnt om att tolka information, därmed är den främsta kritiken som tas upp i litteraturen att kvalitativ forskningsmetod kan ses som alltför vinklad från ett personligt perspektiv. Med andra ord kan våra åsikter manipulera informationen som tolkas, framförallt under intervjuerna. Detta gör att undersökningen som bygger på en kvalitativ forskningsmetod blir svårare att replikera på grund av personliga värderingar (Bryman & Bell, 2017). För att undvika personligt ställningstagande försöker vi utföra intervjuer med revisorer och revisorsassistenter från olika byråer med olika erfarenhet för att få många perspektiv på informationen som möjligt. Genom att ställa relativt öppna intervjufrågor under intervjuerna och utan förbestämda svarsalternativ minimerar vi vår påverkan på respondenterna. Utöver detta får även de respondenter som vill ta del av transkriberingen av intervjun, möjlighet att kontrollera materialet och förtydliga om något missuppfattats.

Annan kritik som även blir relevant gällande forskningsmetoden är utformningen av intervjuerna. Bryman och Bell (2017) förklarar att det finns risk att respondenterna under intervjuernas gång kan bli för hjälpsamma och svara på ett sätt som denne tror att skribenterna söker. Som ett resultat av detta kan det bidra till att svaren på frågorna vinklas från verkligheten och ger oss en bild som inte stämmer med i praktiken (Bryman & Bell, 2017). På detta sätt kan allmänna slutsatser inte dras med säkerhet, även om resultatet relativt överensstämmer med verkligheten. Fler intervjuer med fler revisorer och revisorsassistenter kan ge en större variation i svaren vilket hade kunnat förebygga kritiken.

3. Tidigare forskning/Litteraturgenomgång

3.1. Förändring av arbetsuppgifter och krav på kompetens

Revisionsyrket är under ständig förändring och för dess framtida utveckling har det blivit allt tydligare att rollerna och arbetsuppgifterna följer branschens evolution (Kruskopf et al., 2020). Knudsen D-R (2020) menar att förändringen inte kommer att påverka revisionens yttre komponenter utan istället är det den inre funktionen inom ramverket som skiftar. En förändring sker på så sätt i arbetsuppgifterna som måste hanteras av mänskliga aktörer vilket innebär att revisorn fortsätter spela en viktig roll i organisationen men att digitaliseringen till stor grad utmanar denna roll (Knudsen D-R, 2020). Vidare skriver Kruskopf et al. (2020) att ökade arbetsuppsägningar är resultatet av den digitala teknologins övertagande av standardiserade arbetsuppgifter. Detta försätter revisorer i en position där de riskerar att förlora sitt arbete om de inte reformerar sig till marknadens nya efterfrågan på exempelvis kompetenser (Kruskopf et al., 2020). Liknande tankar kring digitaliseringens inflytande har Bowles, Ghosh och Thomas (2020) som anser att revisionsyrket utgör något av de mest utsatta yrkena för förändringarna som sker som konsekvens av den fjärde revolutionen. Detta då digitaliseringens framfart kommer att ställa branschen inför utmaningar vilket sker på bekostnad av tidigare tillvägagångssätt och kan därför resultera i att arbetsuppgifter eller hela arbetsroller blir totalt obsoleta (Kruskopf et al., 2020). Digitaliseringen kräver att revisionsyrket anpassas och utvecklas, vilket kommer att kräva mer kompetens än tidigare (Banasik & Jubb, 2021; Betti, Sarens & Poncin, 2021; Fotoh & Lorentzon, 2021). Författarna ger även exempel på viktiga framtida kompetenser vilket omfattar kritiskt tänkande, kommunikation, förmåga till samarbete samt IT-kompetens. Även Stanciu, Pugna och Gheorghe (2020) anser att yrket behöver anpassa sina affärskrav efter förändringen. Revisorer behöver därmed exploatera de fördelar som digitaliseringen medför.

För att se till att motsvara kraven som arbetsgivare ställer på dagens arbetsmarknad tvingas individer att anpassa sig till den nya efterfrågan som utvecklats som konsekvens av digitaliseringens framfart (Fotoh & Lorentzon, 2021; Valenduc & Vendramin, 2017). Den tydligaste förändringen som uppmärksammas i det identifierade materialet är ökningen av efterfrågan efter mjukare kompetenser. Bowles, Ghosh och Thomas (2020) samt Fotoh och Lorentzon (2021) menar att man genom att eliminera standardiserade arbetsuppgifter kan öka fokuset på icke-rutina, ostrukturerade och kreativa arbetsuppgifter vilket i sin tur behöver andra kompetenser än tidigare. Vidare skriver de att det därför inom yrket anses bli essentiellt

att implementera arbete relaterat till riskhantering, ledarskap och framtidsänk då de traditionella arbetsuppgifterna kommer att ersättas eller kompletteras av digital teknologi. Mer resurser och tid kommer därför att finnas över åt värdeskapande, granskning och rådgivning där ett skifte sker som fokuserar på en mer kritisk och analytisk roll (Fotoh & Lorentzon, 2021; Tsiligiris & Bowyer, 2021). Studien som Tsiligiris och Bowyer (2021) utfört visar att åsikter gällande vilka behov som krävs i framtiden inte avviker från kompetenserna som är relevanta idag, alltså finns det en allmän uppfattning om att traditionella kompetenser inom revisionsyrket kommer att kvarstå. Exempel på dessa traditionella kompetenser är god problemlösningsförmåga, kritiskt och analytiskt tänkande samt ekonomikunskaper (Raphael, 2017). Vikten av mjuka kompetenser uppmärksammas i studien av Parham, Noland och Kelly (2012) då de rankade högst gällande för revisorer viktiga kunskaper att inneha. Exempel på kompetenser som lyftes fram i studien är motivation, beslutstagande och kommunikation, något som överensstämmer med resultaten i studierna av Bowles, Ghosh och Thomas (2020) samt Gulin, Hladika och Valenta (2019).

Utöver vikten av mjuka kompetenser finns det studier som istället fokuserar på att analysera det framtida behovet av tekniska kunskaper för att kunna hantera den digitala utvecklingen (Betti & Sarens, 2020; Kruskopf et al., 2020). Det krävs en balans mellan kompetenserna enligt Tsiligiris och Bowyer (2021) vilket gör det nödvändigt för en framtida revisor att utöver de mjuka kompetenserna inneha IT-kompetens. Vidare menar Bowles, Ghosh och Thomas (2020) att behärskning av blockchain, kodning, datorkunskap och programmering utgör betydelsefulla egenskaper som framtida revisorer bör besitta. Detta för att kunna förse den nya generationen revisorer med fördelar som krävs på en arbetsmarknad som är under ständig förändring (Bowles, Ghost & Bowyer, 2021). Avvikelse som identifierats i forskning av Bowles, Ghosh och Thomas (2020) samt Parham, Noland och Kelly (2012) kan tolkas som ett gap i förståelsen av hur viktigt det är för revisorer att inneha teknisk kunskap. Utifrån sina studier menar forskarna att dagens yrkesutövare och akademiker inom branschen inte förstår behovet av IT-kunskap för yrkets framtid. Kruskopf et al. (2020) menar att detta i sin tur begränsar dessa personers möjlighet till framtida framgång då de inte anpassar sig till omgivningens omvälvningar.

3.2. Kompetensgap mellan teori och praktik

Under de senaste årtiondena har studier gjorts i stor omfattning gällande vilka nödvändiga kompetenser som kan skapa ett mervärde för akademiker som för första gången träder in på arbetsmarknaden (Pasewark, 2021). Trots den extensiva mängd data som finns inom detta område har både Kruskopf et al. (2020) och Pasewark (2021) identifierat en avsaknad av analytisk förmåga samt teknisk- och social kompetens hos nyexaminerade individer. Enligt Lindelöw (2016) handlar social kompetens om hur en individ lyckas samspela med andra individer där exempel på sociala kompetenser är lyhördhet och hjälpsamhet. Bristen menar Bowles, Ghosh och Thomas (2020) är inte något nytt fenomen utan har varit ett omdiskuterat ämne under en lång tid där universitet har kritiserats för brister i lärande av relevanta färdigheter som förbereder studenterna. Vidare anser Tsiligiris och Bowyer (2021) att ett misslyckande har skett i att förbereda och lära ut sådant som studenterna behöver på en kontinuerligt föränderlig arbetsmarknad. Anledning till att denna situation uppstår beror på uppkomsten av ett kompetensgap, där kunskaper som lärs ut till nyexaminerade ekonomistudenter inte tillgodoser kompetenserna som efterfrågas på den moderna arbetsmarknaden som resultat av digitaliseringens framfart.

Det finns en förväntning på att utbildningsinstitutioner bör modifiera och uppdatera sina utbildningsplaner i syfte att på ett så relevant sätt som möjligt förbereda studenterna för yrkeslivet (Dunbar, Laing & Wynder, 2016; Gulin, Hladika & Valenta, 2019; Kruskopf et al., 2020; Parham, Noland & Kelly, 2012). Samtidigt uppmärksammar Bowles, Ghosh och Thomas (2020) samt Ghani och Muhammad (2019) vikten av revisionsyrkets vägledning vid utformning av en utbildningsplan som är mer kompetensanpassad, något som utgör en stor utmaning. Problemen som uppkommer relaterar till en hög förväntan på att kunskaper täcks på en djupgående nivå samtidigt som det finns en stor bredd av kunskaper som ska omfattas (Pasewark, 2021). Det skapar på så sätt problematik i balansgången och implementeringen av dessa kunskaper i en redan fullspäckad utbildningsplan. Det är dock fortfarande något som måste förändras då kompetensförväntningar på dagens marknad skiljer sig från tidigare efterfrågan (Pasewark, 2021).

Det finns fortfarande ett stort gap mellan kompetenskraven inom IT-teknologi som efterfrågas på marknaden och den utbildningen som erbjuds idag (Kruskopf et al., 2020). Kompetenskraven som specifikt relaterar till IT-kunskaper och programmering kräver i sin tur att möjligheten finns för integrering av dessa i utbildningen på ett sätt där studenterna kan

behärska dem (Ghani & Muhammad, 2019). Det räcker dock inte endast med tekniska kunskaper där Dunbar, Laing och Wynder (2016) samt Pasewark (2021) påstår att dessa behöver kompletteras av mjuka kompetenser. Det ställer därför krav på att professorer själva utbildar sig och förbättrar sina kunskaper inom området för att i sin tur kunna undervisa (Kaden, Lingwall & Shonhiwa, 2021). Forskning inom området tyder på behovet av ett fortsatt arbete med att förnya utbildningsplanerna som kräver utsträckning utanför disciplinspecifika ämnen (Bowles, Ghost & Thomas, 2020).

4. Teoretisk referensram

4.1. Revisorns roll och revisionsprocessen

Revision kan benämnas som en profession, vilket Brante (2009) definierar som ett yrke vars status och inkomst baseras på användningen av vetenskaplig kunskap. Vidare skriver författaren att man kan uppfatta definitionen som en relation mellan kunskapsproduktion, distribution och tillämpning, där forskning, utbildning och yrkespraktik går hand i hand. Inom revisionsyrket reflekteras detta i Revisorsinspektionens krav på auktorisering där utbildning och praktisk erfarenhet i kombination krävs för att uppnå auktorisation (Revisorsinspektionen, u.å.). Auktorisationen kräver enligt Revisorsinspektionen (u.å.) en teoretisk utbildning genom minst en kandidatexamen kompletterat med tre års praktisk utbildning och slutligen avläggande av revisorsexamen. Utöver det nämner Brante (2009) att yrket besitter högre prestige och status som tillsammans med tidigare nämnda faktorer utgör en profession.

Revisionsprocessen hjälper förklara revisorns arbete i tre faser: *planering*, *granskning* och *rapportering* (FAR, 2006). Som utgångspunkt för revisionsarbetet krävs det *planering* främst genom riskbedömning (Carrington, 2014). Möjligheten till att kunna bedöma och analysera risker utgör en betydelsefull del i planeringsfasen som sätter grunden för arbetet och bedömning av granskningsområden skapas (FAR, 2006). Då alla företag är unika krävs granskning baserad på företagets egna omständigheter för att revisorn ska kunna få kunskap om företagets inre funktioner, vilket innebär att fullständig planering krävs för varje företag (FAR, 2006). Vidare skriver Carrington (2014) att planeringen krävs för att säkerställa täckning av alla risker som bedöms väsentliga. Detta underlättar sökning och identifiering av risker under granskningen då revisorn på förhand kan förutse företagets risker. Bedömningen av väsentlighets- och risknivå påverkar de åtgärder och metoder som sedan appliceras i granskningen (Carrington, 2014). Genom insamling och analys av information under planeringsfasen möjliggörs revisorns bedömning gällande mängden information som behöver samlas in under granskningsarbetet (FAR, 2006). Vid insamling av tillräckligt mycket information får revisorn betryggande underlag för planering av väsentliga områden i verksamheten där risken för felaktigheter är som störst (FAR, 2006). Revisorn måste även förhålla sig till god revisionssed där det föreskrivs att planering av arbetet ska göras (Carrington, 2014). Detta för att kunna försäkra sig om att tiden och resurserna som krävs för utförandet av godtagbar revision finns. En missbedömning gällande tidsaspekten kan exempelvis resultera i tidsbrist som i sin tur kan leda till stora begränsningar i granskningen.

Syftet med *granskningen* är för revisorn att stödja sina uttalanden i revisionsberättelsen och bestyrka dessa påståenden på ett tillförlitligt sätt (Carrington, 2014). Granskningsarbetet skapar en ökad känsla av trygghet relaterat till bolagets räkenskaper och förvaltningen som pågår i verksamheten (FAR, 2022). Detta menar Carrington (2014) kan vidare bidra till ökat värde i relationen som finns mellan bolaget i fråga och deras intressenter. Revisorns arbete ser därför till att förbättra de finansiella rapporternas transparens för att vidare säkerställa att både de interna och externa intressenterna får möjlighet att fatta rätt beslut med hjälp av korrekt underlag (Manita, Elommal, Baudier, & Hikkerova, 2020). Något som FAR (2006) skriver möjliggör högre säkerhet för revisorn vid ställningstagande i revisionsberättelsen. Det finns två granskningsmetoder som främst används, vilket FAR (2006) benämner granskning av interna kontroller och substansgranskning. Granskningen av interna kontroller baseras på att revisorn gör preliminära bedömningar gällande företagets interna kontroll där arbetet bestyrker relevansen och tillförlitligheten av den insamlade informationen (Carrington, 2014) Det andra sättet att utföra granskningsarbetet på är genom substansgranskning, vilket innebär att revisorn granskar olika finansiella poster och transaktionerna bakom dessa poster (Carrington, 2014). Detta då man anser att den interna kontrollen inte är tillförlitlig eller att granskningsprocessen är för kostsam. Vidare kan det även inkludera analys av nyckeltal och trender vilket benämns analytisk granskning (FAR, 2006).

Det slutgiltiga målet för revisorns granskning blir deras uttalanden gällande den identifierade informationen sammanställt i en revisionsberättelse (FAR, 2006). *Rapporteringen* riktar sig specifikt till en tredje part, företagets externa intressenter, där revisorn har en skyldighet att rapportera avvikelser från regelverken (Carrington, 2014). Rapporterna kan exempelvis innehålla kritiska synpunkter och iakttagelser gällande företagets interna kontroll (FAR, 2006). Dessutom kan det även inkluderas brister i de finansiella rapporterna. Vikten av revisionsberättelsen syftar till att det i många fall är den enda offentliga informationen som externa intressenter får av revisorn (Carrington, 2014; FAR, 2006).

Revisionsprocessen:	Planering →	Granskning →	Rapportering
Nyckelord:	Riskbedömning Riskanalys Väsentlighetsbedömning Underlag God revisionssed	Bestyrkning Tillförlitlighet Värdeskapande Transparens Interna kontroller Substansgranskning	Avvikelse er rapportering Kritik Synpunkter

Tabell 3: Revisionsprocessen och dess övergripande syfte

4.2. Digitalisering

Digitalisering som fenomen definieras av Castells (2009) som en process där olika uppgifter övertas av teknologiska lösningar, vilket leder till utvecklingen av nya jobb och arbetsuppgifter. Vidare menar Valenduc & Vendramin (2017) att digitala förändringar grundas i de teknologiska, ekonomiska och sociala trender som har utvecklats under de senaste två decennierna. Utvecklingen som har skett kan beskrivas som en institutionell förändring som enligt Fernando och Lawrence (2014) syftar till förklaring och analys av organisationers struktur samt varför enhetliga karaktärsdrag existerar i organisationer inom samma bransch. Författarna menar att organisationer anpassar sig till förändringar på grund av extern påtryckning med målet att exempelvis öka företagets legitimitet, resurser eller deras kapacitet till överlevnad, vilket innebär att förändringsprocessen sker på grund av omgivningens ökade tryck (Fernando & Lawrence, 2014). Externa krav gör att företaget inte har något annat val än att anpassa sig till vad som efterfrågas.

Implementeringen av teknologi inom stora revisionsföretag presenteras som en väsentlig del i deras arbete mot att omvandla revisionspraxis och metoder (Salijeni, Samosonova-Taddei & Turley, 2021). Digitaliseringens påverkan på revisionsyrket anser Foth och Lorentzon (2021) kommer av vara inkrementell där utvecklingen sker stegvist. Vidare skriver författarna att revisionsbranschen måste följa dessa trender för att kunna upprätthålla konkurrenskraften på marknaden. Detta kräver i sin tur nya färdigheter, kapaciteter och mått samt utveckling av affärsmodeller. Revisionsprocessen genomgår strukturella förändringar som innefattar automatisering av hela arbetsprocesser, något som tidigare har och till stor sannolikhet kommer att fortsätta innebära omfattande personalminskningar (Zhang, Dai & Vasarhelyi, 2018). Enligt Zhang, Xiong, Xie, Fan och Gu (2020) bör revisorer därför vara adaptiva och flexibla i relation till förändrade revisionsförfaranden för att kunna hantera förändringen i realtid. I takt med digitaliseringens inflytande tillkommer flera fördelar för yrket. Digitala verktyg och lösningar effektiviserar arbetsprocesserna genom att eliminera standardiserade manuella uppgifter (Foth & Lorentzon, 2021). Dessutom innebär introduceringen av digitala verktyg i en utvidgning av de typer och källor av data som revisorerna använder (Knudsen D-R, 2020). Detta leder till en mer högkvalitativ revision genom möjliggörandet av nya insikter i granskningen, vilket skapar ett högre värdeskapande för intressenterna då revisorer på bättre sätt kan möta klienternas behov. Teknologin underlättar på så sätt revisorns dagliga arbete och möjliggör utförandet av komplicerade analyser vilket resulterar i bättre

utvärderingar av händelser samt förmågan att förutsäga framtida händelser med syfte att förbättra beslutsprocesser (Betti, Sarens & Poncin, 2021).

4.2.1. Automatisering

Automatisering definieras som införandet av steg som leder till att ett händelseförlopp till viss del eller fullt ut kan fortsätta på egen hand (Nationalencyklopedin, u.å.a). Vidare beskrivs processens syfte som ett hjälpmedel för att minska belastningen och riskerna från individer som annars hade utfört arbetet samtidigt som det möjliggör ökad effektivitet och kvalitet. På senare tid har inflytandet av revolutionerande teknologi omformat affärsplaner vilket har bidragit till uppkomsten av nya organisationsstrukturer där standardiserade och repetitiva arbetsuppgifter har förlorat sin vikt och således ökat behovet av kompetenser på hög nivå (Zhang, Dai & Vasarhelyi, 2018).

Forskning gjord av Frey och Osborne (2017) visar på att 702 arbeten riskerar att automatiseras och att revisionsyrket hamnar högt upp på den listan. Automatisering inom revisionsyrket har blivit en självklarhet i det dagliga arbetet där både kognitiva och robotiska processer nu används i stor utsträckning för att utföra rutinmässiga arbetsuppgifter (Pasewark, 2021). Bowles, Ghosh och Thomas (2020) menar att nya arbeten kommer att skapas på bekostnad av de som automatiseras, detta för att tillgodose marknadens nya efterfrågan och stödja den nya teknologins arbete. Därför blir det viktigt för revisorer att kontinuerligt förbättrar sina kompetenser och säkerställer att dessa reflekterar kompetenserna som krävs på gällande arbetsmarknad (Zhang et al., 2020).

4.3. Conceptual framework of the retailer-consumer interface

För att identifiera och vägleda analysen av digitaliseringens påverkan på verksamheten inom tjänsteföretag ska ramverket "*Conceptual framework of the retailers-consumer interface*" av Hagberg, Sundström och Egels-Zandén (2016) appliceras. Relevansen av ramverket kopplat till denna studie baseras på dess fokus på aspekter inom tjänsteföretag, något man kan hitta i revisionsverksamheten. Revision som tjänst går som tidigare nämnt ut på att förse både företagen och dess intressenter med bekräftelse om att de finansiella rapporterna har utförts på ett så tillförlitligt sätt som möjligt. Genom att applicera detta ramverk blir det möjligt att kartlägga vilka faktorer inom revisionsyrket som digitaliseringen förändrar för att sedan identifiera hur kompetenskraven påverkas. Ramverket möjliggör därför en form av utgångspunkt i hur digitaliseringen påverkar tjänststyrken samt hur olika faktorer samspelar

och är beroende av varandra. Utgångspunkten sker i fyra faktorer som används för att förklara branschens fluiditet. Faktorerna är *utbyten, aktörer, erbjudande och miljö* där påverkan av digitaliseringens inflytande kan resultera i olika utslag, från mindre förändringar till introducering av helt nya tjänster (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016). Ramverket beskrivs av författarna som aktuell för alla yrken inom någon tjänstebransch som omfattas av integrering av olika digitala lösningar samt interaktion mellan tjänsteleverantör och konsument.

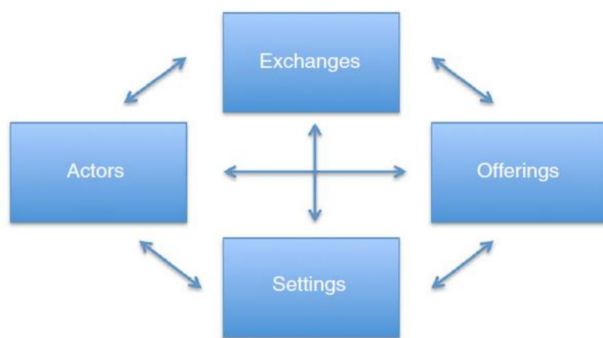
Utbyten innefattar transaktioner som uppstår mellan kund och tjänsteleverantör där Hagberg, Sundström och Egels-Zandén (2016) nämner exempel som digitala utbyten. Utbyten i sin tur består av tre faktorer som på en mer djupgående nivå beskriver de externa påverkningar som berör relationen mellan tjänsteleverantör och kund (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016). De underliggande faktorerna innefattar distribution, kommunikation och transaktion. Denna aspekt hanterar på så sätt informationsutbyte, monetära transaktioner och äganderätt. Utöver den redan varierade marknaden för kommunikationssystem har det i modern tid skett en spridning med fokus på digitala verktyg (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016).

Den andra faktorn i ramverket är *aktörer* som behandlar kombinationen av digitala verktyg och mänskliga aktörer. Denna kombination resulterar i att gränsen mellan dessa enheter blir diffus och det blir därför svårt att självständigt identifiera dem (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016). Därför menar författarna att det har lett till ökat deltagande ur ett konsumentperspektiv, där en förändring har skett vid värdeskapande relaterat till tjänsteutbud. Som konsekvens har utvecklingen av nya roller skett exempelvis genom användning av mellanhänder men även förändring gällande betydelsen av tidigare roller. Den tidigare relationen mellan konsument och företag menar författarna har genomgått en större transformation då det idag inte endast är mänskliga faktorer som ingår i nätverket utan även integrering av digital teknologi.

Erbjudanden beskriver omvandlingen som sker i karaktären av vad som erbjuds av tjänsteföretaget som konsekvens av digitaliseringens inflytande inom branschen. Enligt Hagberg, Sundström och Egels-Zandén (2016) leder digitaliseringens påverkan till en ökning av möjligheter och hybriditet gällande tjänsternas uppbyggnad. Detta innefattar en omväxling från fysiska till digitala tjänster. Vidare menar författarna att det leder till utveckling av verktyg som även de agerar som möjliggörande faktorer för fortsatt digitalisering.

Förändringen av erbjudandets karaktär innebär att digitaliseringen utvecklar dess spektrum och kan även leda till att vissa tjänster fullständigt digitaliseras (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016). Integreringen av digitala lösningar i dagens erbjudanden fungerar som en utveckling eller förlängning av sedvanliga erbjudanden.

Miljö är den fjärde och sista faktorn i ramverket. Faktorn innefattar de ökade möjligheterna att utföra tjänster från olika platser och vid olika tidpunkter. Hagberg, Sundström och Egels-Zandén (2016) förklarar att utvecklingen av digitalisering och dess hastiga integrering i konsumentens dagliga liv möjliggör för konsumenten att utföra vissa tjänster får valfri plats där internetanslutning är tillgängligt. Författarna menar att detta skapar nya tidsrum vilket innebär att konsumenternas ärenden inte längre behöver begränsas av exempelvis tjänsteleverantörernas arbetstider eller deras kontor.

Figur 1: *Conceptual framework of the retailer-consumer interface (Hagberg, Sundström och Egels-Zandén, 2016)*

4.4. Kompetens

Begreppet kompetens kan vara svårt att definiera då det anses vara ett subjektivt begrepp där innebörden för en person kan ha en annan betydelse för en annan (Lindelöw, 2016). Vidare menar författaren att det inom kompetens finns olika perspektiv, social kompetens, formell kompetens och informell kompetens är exempel på detta. Det behövs därför tydliga begreppsförklaringar gällande kompetens i företag och organisationer, för att säkerställa tydlighet för alla medarbetare gällande vad som anses med att en person är strategisk eller kreativ (Lindelöw, 2016). Ordet kompetens definierar Nationalencyklopedin (u.å.b) med begrepp som “vara ägnad”, “räcka till” och “vara kompetent”. Svenska Akademiens ordböcker (u.å.) förklarar ordet som “tillräcklighet, skicklighet och behörighet”. Nationalencyklopedin (u.å.c) beskriver ordet kunskap som avser teoretiska fakta som

tillägnats genom studier. Kunskap associeras ofta med kompetens, orden ska dock inte förväxlas då det vid tillämpning av kunskap uppstår kompetens (Nationalencyklopedin, u.å.c). Vidare är kompetens enligt Nationalencyklopedin (u.å.b) förmågan för en individ att vilja utföra ett arbete genom att tillämpa sina kunskaper.

4.4.1. Mjuk respektive hård kompetens

Begreppet kompetens kan tolkas på olika sätt och kan delas in i mjuka och hårda kompetenser (Rainsbury, Hodges, Burchell, & Lay, 2002). Dessa kompetenser är enligt författarna skilda från varandra men båda är nödvändiga för att den anställde ska kunna uppnå framgång på arbetsplatsen. Hård kompetens är enligt författarna konkreta färdigheter som är specifika för ett arbete och som krävs för att individen ska kunna utföra detta. Abrahamsson, Abrahamsson, Björkman, Ellström och Johansson (2002) förklarar vidare att hård kompetens visar de tekniska aspekterna av en individ, med det avses kvalifikationer, utbildning, kunskap och erfarenhet. Denna kompetens lärs i allmänhet ut från skola eller utbildning och synliggörs med ett examensbevis eller certifikat (Abrahamsson et al., 2002; Rainsbury et al., 2002). Dessa kompetenser anses vara mer objektiva, vilket innebär att när en individ har lärt sig en viss typ av information, bedöms individen behärska en viss typ av kompetens. Exempel på hårda kompetenser som tas upp är en examen, en branschspecifik certifiering och datorkunskap (Rainsbury et al., 2002). Författarna anser att hårda kompetenser är lätta att mäta då arbetsgivare kan få en god uppfattning om den arbetssökandes hårda kompetenser genom att titta på individens genomförda utbildningar och certifieringar.

Mjuka kompetenser är å andra sidan interpersonella eller beteendemässiga färdigheter som kan användas i alla jobb, dessa inkluderar bland annat kommunikation, lagarbete och anpassningsförmåga (Abrahamsson et al., 2002; Rainsbury et al., 2002). Ytterligare exempel på dessa kompetenser som tas upp av Succi och Canovi (2020) är kommunikation, problemlösning, lagarbete, självförtroende samt kritiskt- och innovativt tänkande. Till skillnad från hårda kompetenser som är konkreta och kan besittas efter inläring, är mjuka färdigheter svårare att utveckla och behöver utövas under längre tid för att kunna behärska kompetensen fullständigt (Rainsbury et al., 2002). Vidare menar författarna att mjuka kompetenser kommer naturligt för vissa, medan andra kan ha svårt att förfoga över dem. Mjuka kompetenser är svårare att utvärdera än de hårda. Genom att en arbetsgivare enbart

granskar ett CV erhålls inte en korrekt uppfattning gällande de mjuka kompetenserna, utan istället skapas uppfattningen under den fysiska interaktionen.

Enligt Succi och Canovi (2020) brister kvaliteten hos universiteten då nyexaminerade anses sakna mjuka kompetenser som är väsentliga på dagens arbetsmarknad. Arbetsgivare bedömer det som problematiskt att tillsätta lediga tjänster då sökande saknar de nödvändiga färdigheterna, så kallad kompetensbrist samt att nuvarande arbetstagare saknar kompetens i sitt jobb, då det finns ett kompetensgap (Hurrell, 2016). Vidare menar författaren att svårigheterna inte är begränsade till hårda och tekniska färdigheter, utan anses ofta förekomma i mjuka och sociala färdigheter. Arbetsgivare skuldbelägger universitet och högskolor som ansvariga för kompetensbristen hos nyexaminerade och anser att utbildningen inte är tillräckligt förberedande för nuvarande arbetsmarknad (Hurrell, 2016). Enligt Succi och Canovi (2020) ansågs en examen från högre utbildning tidigare som en säker väg till anställning och framgång. Den nuvarande situationen visar däremot att en akademiker i allt högre grad konfronteras med fler utmaningar än tidigare och blir tvungna att acceptera lägre befattningar eller yrken bortom deras kompetensområden (Succi & Canovi, 2020). Vidare menar författarna att akademiker inte längre kan lita på sin utbildning utan måste vara flexibla och anpassbara.

4.4.1. Formell respektive reell kompetens

Ellström (1992) delar upp begreppet kompetens i formell kompetens och reell kompetens. Den formella kompetensen får en individ genom inläring under en utbildning och finns dokumenterad genom betyg, intyg, diplom eller liknande. Kompetensen skapas därmed genom formell utbildning vilket sedan intygas genom examen (Ellström, 1992). Enligt Ellström (1992) är den formella kompetensen beroende av arbetsmarknadsläget vilket kan uppfattas som ett problem. Detta är i enlighet med Brantes (2009) definition av profession som ett fenomen ofta förknippad med en högre formell utbildning huvudsakligen vid universitet. Vidare menar författaren att detta beror på att det vid utbildning från universitet erhålls ett examensbevis vilket ger en formell meritering som vidare anses vara en inträdesbiljett i det professionella yrkeslivet. Ellström (1992) menar att om det finns många sökande till samma tjänst kommer de formella kraven att bli högre. Ytterligare ett problem med de formella kompetenserna är att det kan ge en bristfällig bild av individens verkliga kompetenser (Ellström, 1992).

Vidare beskriver Ellström (1992) att kompetensen som en person innehar och använder för att lösa en uppgift eller genomföra ett arbete benämns reell kompetens som enligt författaren utvecklas successivt under en individs liv i samband med nya färdigheter. Enligt Ellström (1992) baseras den reella kompetensen för en individ på olika typer av icke-formell utbildning samt informellt lärande. Detta kan leda till att individens reella kompetens i vissa fall anses vara högre än vad som krävs utifrån en individs formella kompetens (Ellström, 1992). Vidare menar författaren att utvecklingen som sker av individens kunskap under arbetstiden är mer relevant för individens kompetens än själva utbildningen. För individer med arbeten där det endast finns mindre eller ingen potential till kompetensutveckling finns det istället risk för att den reella kompetensen är lägre än vad som krävs utifrån den formella kompetensen (Ellströms, 1992). Restriktioner på individens möjlighet för att utnyttja sin kompetens i arbetet kan även kopplas till olika faktorer som exempelvis, personlighet, tidigare erfarenhet och motivation (Ellström, 1992). Användning av IT-kunskap i arbetssituationer kan även läggas till i restriktionen (Ellströms, 1992). Vidare menar författaren att dessa kompetenshinder även kan leda till svårigheter som påverkar individens potential att utveckla och behålla sin kompetens i sitt arbete.

4.4.2. Kompetenskrav inom revisionsyrket

Under lång tid har ett antal grundläggande kompetenser karaktäriserat revisionsyrket, exempelvis expertis inom traditionella områden som revisionsstandarder, finansiell redovisning och rapportering samt beskattning som alltid har utgjort kärnfunktioner (Raphael, 2017). Vidare menar Raphael (2017) att förändringarna som sker inom yrket påverkar kompetenskraven som efterfrågas av revisorer. Förslag på kompetenser som kommer krävas är, mycket god kommunikationsförmåga, kritiskt och kreativt tänkande, starka tekniska färdigheter samt erfarenhet inom områden som dataanalys och visualisering (Raphael, 2017). Vidare anser Raphael (2017) att revisorer inte behöver vara experter inom teknikutveckling, men det behövs praktisk kunskap inom IT.

I dagsläget har det identifierats en tydlig brist på IT-kompetens inom revisionsyrket men även bland nyexaminerade ekonomistudenter, där Kruskopf et al. (2020) menar att behovet av dessa kunskaper blir allt viktigare. IT-kompetensen i fråga innefattar programmering, automatiska identifikation system och datautvinning. Revisorinspektionen (2017) anser att en ökad digitalisering som leder till kompetensförsörjningsproblem är ett faktum för revisionsbranschen. Enligt Revisorinspektionen (2017) behöver kompetensen hos framtida

revisorer vara bred och flexibel för att revisorer ska kunna möta de nya kraven som kommer med digitaliseringen. Revisorinspektionen skickade ut en promemoria år 2017 som innehöll förslag till förändringar vilket berör utbildningskraven som gäller för att fullfölja en revisorsexamen (Revisorsinspektionen, 2017). Syftet med promemorian är att det ska bli tydligare krav på utbildningens innehåll och skapa en bredare kompetensbas (Revisorsinspektionen, 2017). Raphael (2017) anser att förändrade kompetenser leder till en förändrad revisionsprocess och en högkvalitativ revision som kommer vara mer kunskapsrik än tidigare.

Med hjälp av ovanstående beskrivning av mjuk, hård, formell och reell kompetens har vi utvecklat en matris som identifierar olika kompetenser som krävs inom revisionsyrket. Matrisens stående axel beskriver vilken typ av kompetens som efterfrågas och i sin tur förklaras även vilka specifika kompetenser som ingår i begreppen mjuk och hård kompetens. Utifrån den liggande axeln förklaras var kompetensen förvärfvas, antingen genom formell utbildning eller i praktiken. Relationen mellan axlarna beskrivs i form av nyckelord i nedanstående matris där en överlappning mellan kompetenserna sker, vilket tydliggör var ansvaret för utbildning ligger.

	Formell	Reell
Mjuka	Kritiskt tänkande Analytiskt tänkande Samarbetsförmåga Kommunikationsförmåga Problemlösningsförmåga Värderingsförmåga Ansvarstagande	Fördjupat och avancerat kritiskt tänkande ... analytiskt tänkande ... samarbetsförmåga ... kommunikationsförmåga ... ansvarstagande Förhandlingsförmåga Professionell framtoning Ledarskap Framtidstänk Beslutsfattande
Hårda	Grundläggande ekonomikunskap inom Ekonomie kandidatprogrammet område (företagsekonomi, nationalekonomi, juridik & statistik)	IT-kunskap (datorkunskap, programmering och Microsoft Officepaket) Yrkesteknisk kompetens Specialiserade kunskaper inom revision Revisionsfärdigheter (granskning och riskbedömning av finansiella rapporter)

Figur 2: Matris relaterad till relationer mellan olika kompetenser

4.5. Sammanfattning av teoretisk referensram

För att vägleda studiens analys kommer teoretiska modeller att appliceras ur tre olika perspektiv. Revisionsprocessen delar upp revisorns arbete i tre faser, där varje fas beskriver revisorns olika arbetsuppgifter. Analysen kommer därför att utgå från revisionsprocessens faser för att tydligt kunna identifiera om och på vilket sätt revisorns arbetsuppgifter har förändrats. Specificeringen av digitaliseringens påverkan på dessa arbetsuppgifter beskrivs sedan av "*Conceptual framework of the retailer-consumer interface*" där ramverkets fyra faktorer förklarar digitaliseringens påverkan på tjänsteyrken. För att kunna besvara studiens första forskningsfråga gällande förändringar i kompetenskrav utgår studien även från ramverkets fyra faktorer för att analysera och undersöka hur förändringen i revisorsassistenters arbetsuppgifter till följd av digitalisering påverkar krav på kompetens som ställs vid anställning. Genom beskrivning av olika perspektiv på kompetenser kommer Figur 2 att användas för att besvara studiens andra forskningsfråga. Figur 2, som studiens författare har framställt, möjliggör urskiljande och sortering av olika kompetenser och kunskaper som krävs inom revisionsyrket för att identifiera relationen mellan typ av kompetens och var den utvecklas.

5. Empiri

5.1. Empiriskt material från intervjuer med revisorer och revisorsassistenter

5.1.1. Digitaliseringens påverkan på det framtida revisionsyrket

Samtliga sex revisorer som intervjuats delar åsikten om att digitaliseringens största fördel är att deras arbetsuppgifter blir roligare att utföra eftersom de enformiga uppgifterna konstant reduceras. Revisorerna är även eniga om att digitaliseringen gör att nya verktyg utvecklas, vilket stärker kvaliteten i deras arbete. Enligt Revisor 1 bidrar digitaliseringen till en större säkerhet då verktygen täcker ett bredare spektrum i revisionen. Övriga revisorer är även överens om att förändringen i deras arbete leder till högre kvalitet i deras arbete.

“Digitaliseringen har gjort att vårt jobb är roligare, det är roligare att ha ett bättre analysverktyg för att kunna göra mer gedigna analyser än vi kunnat tidigare” - Revisor 3

“Yrket blir roligare då man slipper de enformiga uppgifterna och kan fokusera mer på analyser och de mer komplexa redovisningsfrågorna” - Revisor 1

Alla respondenter som intervjuats delar samma åsikt, att den största delen av deras arbete utförs med digitala hjälpmedel. Revisor 1 och 6 samt Revisorsassistent A, B, C och D anser att över 90 procent av deras vardagliga arbete utförs med digitala hjälpmedel. Revisor 4 avviker från resterande respondenterna och bedömer att arbetet som utförs med hjälp av digitala verktyg är runt 60 procent. Många av respondenterna berättar att det finns vissa klienter som fortfarande använder sig av den “gamla” metoden det vill säga pärmar och papper men även detta blir i slutändan digitalt då företagen skannar in underlaget. Därmed anser respondenterna att digitala hjälpmedel på ett eller annat sätt förenklar deras arbetsuppgifter. Under intervjuerna blir det även tydligt att fler möten med klienter börjar ske digitalt och detta gör att revisorer och revisorsassistenter kan spara tid och resurser. Tiden kan sedan spenderas på andra avancerade arbetsuppgifter. Vidare anser flertalet av respondenterna att hela samhället går mot en digital utveckling där även klienter använder sig mer av digitala verktyg. Företaget måste därmed anpassa sig till detta för att följa med i utvecklingen. Detta styrks av Revisor 2 där hen anser att den digitala utvecklingen är en samhällsförändring och

ifall det sker en ändring i branschen är det inte enbart på grund av effekter från digitaliseringen utan en kombination av andra samhällsfaktorer och digitaliseringen.

Respondenterna anser att revisionsyrkets framtid är ljus och att digitaliseringens påverkan endast kommer att fortsätta. Alla respondenter är eniga om att deras arbetsuppgifter alltmer kommer att präglas av digitalisering. Revisor 1 anser även att revisionen kommer täcka en helt annan funktion i samhället i framtiden än vad den tidigare gjort. Detta är något som revisor 4 och 5 samt Revisorsassistent B instämmer med och har åsikter att revisionsteamet i framtiden kommer kunna fokusera mer på komplicerade uppgifter. Revisor 6 tror att färre revisorer för lika antal klienter kommer krävas i framtiden eftersom arbetet kan göras mer rationellt. Många av respondenterna anser att rollen som revisor kommer att utvecklas mot en roll som innebär mer rådgivning.

”Men vi är egentligen redan i konsultrollen till stor del, halva min tid jobbar jag som rådgivare och halva tiden som revisor.” - Revisor 2

Från datainsamlingen identifierades inte någon oro för yrkets framtid utan respondenterna delade samma syn om att digitaliseringen förändrar yrket till det bättre. Revisor 2 menar att unga personer är uppväxta i den digitala världen kommer inte ha svårt för att anpassa sig och följa med i utvecklingen, något som Revisor 3 håller med om. En aspekt som Revisor 3 tar upp är att de lätta arbetsuppgifterna som nyanställda utför kan försvinna.

“Finns en del som skulle kunna vara negativt och det är inskolnings effekten som försvinner med det kanske lite lättare “arbetsuppgifterna” som man gör som nyanställd” - Revisor 3

“Framtiden kommer nog bara mer och mer gå åt redovisnings hållet då man inser att man sparar tid och kraft åt att köra det digitalt” - Revisorsassistent E

5.1.2. Digitaliseringens påverkan på revisionsprocessens tre delar

Samtliga revisorer som intervjuas är eniga om att det skett omfattande förändringar inom revisionsbranschen till följd av den digitala utvecklingen och förändringen berör arbetsprocessens alla delar i en stor uträkning. Den största påverkan förklarar revisorerna är

att allt pappersarbete har överförs till digitalt material. Detta eftersom materialet idag är lättillgängligt och kan samlas in i större mängder. Revisorerna pekar på att deras manuella arbetsmoment i planerings-, gransknings- och rapporteringsfasen på grund av digitaliseringen har effektiviserats då genomförandet av arbetet kan ske på ett snabbare och smidigare sätt. Samtliga revisorer menar att digitaliseringen har hjälpt effektivisera och förbättra kvaliteten av att samla och lagra information under planeringsfasen. Revisor 5 anser att det i denna fas har skett många ändringar kring digitaliseringen och digitala verktyg jämfört med några år tillbaka, vilket Revisor 1, 2 och 6 håller med om. En annan positiv aspekt som Revisor 3 och 4 lyfter fram är att med hjälp av digitala verktyg under planeringsfasen kan flera år av information samlas för att analysera trender och mycket tydligare precisera vad som kan gå fel i respektive balans och resultatpost. Dock påpekar Revisor 2 att även om digitaliseringen har bidragit till att information smidigare kan hämtas och kvaliteten blir bättre under planeringsfasen måste revisorer inte glömma bort att ha kvar sin professionella bedömning. Den största förändringen under planeringsfasen som framkommer är att revisorer idag lägger större vikt på dataanalys och digitala verktyg än tidigare då det handlade mer om processer och flöden.

“Nu gör man mer djupgående analyser av balanserna och hur företagets business ser ut.” - Revisor 1.

“Det är mycket lättare och planera och allting är mycket smidigare”-
Revisor 6

Gällande granskningsfasen är samtliga revisorer överens om att arbetet sker i större utsträckning med hjälp av digitala verktyg. De menar att den största skillnaden i granskningsfasen är förändringen av rutinmässiga arbetsuppgifter då processen har övergått från manuella stickprov av observationer till att kunna, genom utvecklade digitala system, granska hela populationen. Till följd av detta kan revisorer göra bättre analyser genom tydligare urval. Därför anser Revisor 3 att en högre tillförlitlighet kan nås eftersom revisorerna testar hela populationen på ett annat sätt för att få en mer kvalitativ revision. Revisor 5 delar åsikt om att digitala verktyg och system effektiviserar arbetet och genom det kan större täckning uppnås.

“Nu med hjälp av analysverktyg kan vi ta ut en väldigt stor mängd data och med hjälp av verktygen söka efter vissa nyckeltal eller nyckelord eller andra typer av faktorer som höjer revisionsriskerna.” - Revisor 1

“Man får ut grejer som man annars inte hade ut fått ut genom manuella stickprov vilket skapar mervärde för kunden.” - Revisor 5.

I rapporteringsarbetet har stora delar förändrats på grund av den digitala utvecklingen. Detta är något som samtliga revisorer är eniga om. Revisor 1 och 3 förklarar att med hjälp av insamlad data och de digitala verktygen kan det skapas mervärde för klienterna i form av insikter, tips och rekommendationer som revisorer kan lämna ut. Revisor 2 nämner även att med hjälp av digitala verktyg och system kan noteringar göras i olika program under tiden granskningarna utförs för att sedan, med ett knapptryck, enkelt samla in underlag till rapporten. Utöver detta kan de enligt Revisor 2 och 5 ta fram fina rapporteringar med grafer, tabeller och data för att visuellt presentera rapporten bättre för klienterna. Dock tydliggör Revisor 2 att själva rapporteringen fortfarande kräver att revisorn lägger ner tid på formuleringar för att rätt budskap ska presenteras.

Flertalet av revisorerna anser att digitalisering och automatiseringen främst påverkar granskningsfasen. Revisor 6 poängterar att granskningsfasen har påverkats mest på grund av att fasen är den största av de tre faserna och därmed är det naturligt att den påverkas mest av digitaliseringen. Revisor 4 har dock andra åsikter om detta och menar istället att det är planeringsfasen som i högsta grad har påverkats av utvecklingen då enligt hen används mest digitala verktyg i planeringsfasen. Revisor 3 kunde däremot inte specifikt peka ut en fas inom revisionsprocessen där digitaliseringen har påverkat mest då revisorn påstår att digitaliseringen existerar överallt.

5.1.3. Respondenternas uppfattning om förändrade kompetenskrav inom revisionsyrket

Gällande förändrade kompetenskrav har respondenterna skilda åsikter. Flera menar att det har skett en stor förändring medan ett mindre antal anser att förändringen av kompetenskrav skett i lägre grad och motiverar att det fortfarande är liknande grundkrav som ställs på de arbetssökande.

“Man ska kunna det grundläggande. Kan man inte grundläggande redovisningen blir det svårt att granska bolagets förvaltning och redovisning.” - Revisorsassistent D

Respondenter som menar att det har skett en förändring förklarar att det beror på den digitala utvecklingen kräver att en grundläggande förståelse för IT, där bland annat hantering av digitala verktyg och hjälpmedel, mjukvaror och molntjänster ingår. Här poängterar revisorerna att nyanställda som har lätt för Excel kommer in i arbetet snabbare än resterande och anpassar sig därmed lättare till företagets avancerade digitala verktyg. Även om digitala kompetenser inte är satta som ett krav vid anställningen är det på något vis en förutsättning att nyexaminerade vill arbeta digital och har ett intresse samt kunskap kring det.

“Vi anställer gärna någon som vill och är duktigt på dessa saker redan och vill vara med och vidareutveckla vårt sätt att arbeta” - Revisor 2

“Lär du dig grunderna i Excel kommer du att komma långt i andra digitala verktyg”- Revisor 4

En del av respondenterna anser att skolan har lyckats med att lära ut en grundläggande förståelse för redovisning. Dock är samtliga överens om att det finns ett gap mellan kunskaper som nyexaminerade studenter erhåller efter avslutad studie och kompetenser som efterfrågas av arbetsgivare. Utifrån sin erfarenhet inom branschen har lärt sig det mesta på jobbet och endast en mindre andel av kunskaperna som de har lärt sig i skolan appliceras i deras dagliga arbete. Vidare är alla eniga om att det finns en brist kring IT-kunskaper som universiteten behöver integrera mer under ekonomiutbildningar. Här syftar respondenterna inte till avancerade datakunskaper, utan den grundläggande förståelsen för digitala verktyg som exempelvis Excel.

Revisor 1 och 2 betonar att det kan komma att finnas specialiseringar inom revisionsyrket samt en kombination mellan revisorer och IT-tekniker till följd av digitala utvecklingen. Även Revisor 4 menar att företagen kommer att söka fler personer med andra bakgrunder exempelvis systemvetare och ingenjörer för att få en bredare kompetens för revisionsbyråer eftersom företagen kräver mer än bara ekonomer. Redan nu har det skett specialiseringar

inom yrket till exempel introducering av IT-revision förklarar Revisor 2 och hen tror att fler specialiseringar kommer att utvecklas inom en snar framtid.

“Absolut en kombination av det och detta ser vi på många anställda hos oss. På våra större kontor så finns det medarbetare som sitter med riskbedömningar och allt möjligt och de är inte ekonomer. Det är systemvetare eller annat.” - Revisor 2

Enligt respondenterna är det skillnad på kompetenskraven beroende på positionen i företaget, där det för seniorer krävs fler mjuka kompetenser då de sysslar med socialt arbete. Vidare anser respondenterna att för nyanställda gäller det att vid inträde i branschen ha grundläggande kunskaper inom redovisning och revision samt en del hårda kompetenser exempelvis IT-kunskap då de måste förstå hur processerna går till. Risker till följd av utvecklingen som identifieras och diskuteras av respondenterna är minskad efterfrågan på revisorsassistenter eftersom deras arbete automatiseras i allt högre grad. Vidare anser respondenterna att detta leder till att många som börjar, måste börja på en ganska avancerad nivå jämfört med tidigare år då de lätta arbetsuppgifter försvinner till följd av automatiseringen. Detta anses av många respondenter vara den största utmaningen.

“Det jag ser framför mig är att automatisering kommer att fortsätta göra att ytterligare tråkiga och lätta uppgifter kommer att försvinna.” - Revisor 2

“Tror att det kommer krävas färre revisorsassistenter, nu pratar jag inte nästa år men om 10-15 år. En auktoriserad revisor kan hantera fler uppdrag samtidigt” - Revisor 6

5.1.4. Nyexaminerade inom branschen

Alla fem respondenter med befattningen revisorsassistenter är överens om att de endast lärt sig grunden i redovisning och revision under deras studier. Revisorsassistent B pekar på att de verktyg som högre utbildningar lär ut är tillräcklig för att klara sig på arbetsmarknaden. Revisorsassistent A anser att universiteten ger en mycket bred kunskap i exempelvis kritiskt och analytiskt tänkande. Samma respondent anser dessutom att de under sina studieår lär sig mycket men att lärandet inte är så konkret. Respondent B delar dock inte samma uppfattning och menar istället att den högre utbildningen enbart ger grundläggande kunskaper vilket

respondent C, D och E håller med om. Revisorsassistent A och D anser att universitetet har givit dem lite kunskap inom området ekonomi och redovisning. Båda är eniga om att de lärt sig grunden inom redovisningen genom skolan men resterande har de lärt sig på under deras tid som anställd genom *“learning by doing”* och interna utbildningar. På detta sätt har deras kunskap fördjupats inom både revision och IT-kunskaper. Ingen av revisorsassistenterna har behövt komplettera sin Ekonomie kandidatexamen med några externa utbildningar eftersom revisionsbyråer erbjuder många interna utbildningar för att hjälpa nyexaminerade att komma in i branschen.

“Det är en väldigt liten del av det jag lärt mig på universitetet som jag kan överföra till arbetet” - Revisorsassistent C

“Klart att det alltid är bra att ha en bas men jag skulle säga att 90 procent har jag lärt mig på jobbet” - Revisorsassistent E

Revisorerna anser att digitaliseringen har förändrat revisorns sätt att arbeta, därmed har efterfrågan på IT-kunskaper ökat. En återkommande åsikt genom intervjuerna är att revisorsassistenterna anser att utbildningsinstitutionerna brister med att lära ut kunskaper inom Excel. Revisorsassistent A, D och E delar alla samma åsikt om att utbildningsinstitutionerna inte har förberett dem tillräckligt med tekniska kunskaper. Därför anser de att högre utbildning bör inkludera någon typ av Excel-kurs i sina utbildningar. Via intervjuerna framgår det tydligt att Excel är ett program som används dagligen i deras arbetsuppgifter.

Vad det gäller mjuka kompetenser anser Revisorsassistent E att universitetet har gett en bred kunskap inom dessa. Vidare menar revisorsassistenten att om man som student deltar i föreläsningar, grupparbeten och seminarier som hålls på universitetet bidrar det till en ökning av mjuk kunskap, vilket är viktigt inom revisionsbranschen då mycket av arbetet sker i team.

Revisorsassistent C, D och E är eniga om att praktik bör ingå i utbildningen, då de menar att genom att erbjuda praktik får studenterna en chans till insikt i vad det praktiska arbetet innebär. De tror även att praktik kan gynna studenterna i framtiden då det kan bli lättare att få jobb då man får en fot in i branschen. Revisorsassistent C och E anser att praktik är något som bör vara obligatoriskt och att universiteten ska hjälpa till med praktikplatser, medan

revisorsassistent D tror det är svårt att göra praktiken obligatorisk då många studenter prioriterar annat före praktik samt att praktik inte passar alla. Samma person föreslår istället att universiteten bör inkludera mer workshops med olika yrkesgrupper i utbildningarna. Detta tror hen ska bidra till att studenter får större förståelse för vad en revisor gör.

“På ekonomiprogrammet så tror jag att man hade mått väldigt bra av att ha någon slags praktik där man är iväg fyra veckor i en miljö där man kommer att jobba i framtiden” - Revisorsassistent E

“Jag hade tyckt det var bra om man fick obligatorisk praktik där skolorna kontaktar attraktiva arbetsgivare och försöker hjälpa studenterna, då det kanske inte är så lätt för alla att själva hitta praktik” - Revisorsassistent C

5.2. Platsannonser

För att erhålla en tydligare förståelse av vad som efterfrågas av arbetsgivare vid anställning av revisorsassistenter på dagens arbetsmarknad har insamling av nyckelord som används i platsannonser utförts. Datainsamlingen fokuserade på platsannonser som efterfrågade nyexaminerade studenter för att säkerställa att empirin följer studiens syfte. Dessa sammanställdes sedan i tre kategorier som samlar nyckelorden som oftast förekommer i annonserna. Kategorierna som producerades var IT-kunskaper, personliga egenskaper och affärskunskaper. Sammanlagt är det nio platsannonser som har inkluderats i datainsamlingen och innefattar endast rekrytering specifikt för revisionsföretag.

5.2.1. IT-kunskaper

I en mindre del av det identifierade materialet presenterar företagen en efterfrågan av goda kunskaper i Microsoft Officepaketet där fokus främst ligger på att den sökande på ett självsäkert sätt kan använda Excel. Kompletterande kunskaper innefattar tidigare arbete i revisionssystem, affärssystem eller ekonomisystem där dessa endast framkommer som meriterande i annonserna och inte som ett specifikt krav. Det som är tydligt genomgående bland alla företag är behovet av individer som känner sig bekväma med digitalt arbete då mycket av rollens dagliga arbetsuppgifter går ut på att arbeta inom en digital miljö. En vana av tidigare arbete eller utbildning inom olika digitala verktyg resulterar i många fall i ökade möjligheter under en rekryteringsprocess då det hjälper den arbetssökande att utmärka sig bland sina konkurrenter.

“Då vi arbetar alltmer digitalt och med stora mängder data är det viktigt med intresse för IT samt att du har goda IT- och Excel-kunskaper.” - KPMG

“...goda Excel- och IT-kunskaper då vi arbetar i en helt digital miljö.” - Nexia revision

5.2.2. Personliga egenskaper

Det nyckelord som oftast påträffas är personlighet eller personlig lämplighet. Företagen beskriver detta som en viktig faktor i rekryteringsprocessen där fem av nio företag skriver att de till stor del baserar anställningen på hur väl den arbetssökande passar in i tjänsten rent personlighetsmässigt.

“Vi lägger därför stor vikt vid dina personliga egenskaper.” - Grant Thornton

“I denna rekrytering lägger vi stor vikt vid din personlighet.” - Baker Tilly

“Vi är noga med vilka vi väljer att gå vidare med i denna process och söker därför dig som på något sätt utmärker dig.” - KPMG miljö

Därutöver utmärker sig specifika egenskaper som regelbundet återkommer i platsannonserna. Dessa egenskaper är prestigelöshet, självständighet, stresstålighet samt samarbetsförmåga. Ett tydligt samband mellan egenskaperna är deras koppling till arbete med andra och i en miljö där ansvarstagande utgör en viktig faktor. Ytterligare efterfrågade karaktärsdrag relaterar till initiativtagande, engagemang, kommunikation och en ständig vilja att förbättras. Vidare kan man koppla dessa faktorer till arbete i en roll som kräver utveckling med förväntning på att individen till viss del ansvarar för sina egna framsteg i företaget.

“Vidare har du en öppen personlighet, är prestigelös och har ett problemlösande arbetssätt” - Mazars

5.2.3. Ekonomikunskaper

Det som tydligast identifieras i platsannonserna är kraven på specifik utbildning. I alla platsannonser efterfrågas någon med relevant utbildning på minst högskolenivå med ekonomisk inriktning samt med djupare specialisering inom redovisning eller revision. Detta

då alla företagen kräver vissa grundkunskaper som innefattar förståelse och kunskap inom redovisningens grunder.

“Vi ser att du vid start för tjänsten har en nyligen avslutad universitetsutbildning inom ekonomi, inriktning mot redovisning/ ekonomistyrning/ finansiering” - PE accounting

Vikten av stark analytisk förmåga och behovet av att behandla affärsspråk inom ämnet på både svenska och engelska framkommer även relativt frekvent. Vissa företag efterfrågar specifikt att den sökande har läst kurserna som krävs för att kunna bli auktoriserad revisor enligt Revisorsinspektionen. Detta skriver de för att möjliggöra ett långsiktigt samarbete med sina anställda och säkerställa att utvecklingskurvan sker utan avbrott på grund av kompletterande utbildningar.

“Vi ser gärna att du, vid tillträdet av tjänsten, har de kurser som Revisorsinspektionen kräver för att kunna bli auktoriserad revisor.” - Grant Thornton

“Du är ekonom, nyutexaminerad eller med några års arbetslivserfarenhet. En förutsättning är att du vid tjänstens tillträde uppfyller Revisorsinspektionens teoretiska krav för auktorisation ”- KPMG

“Goda kunskaper i svenska och engelska då BDO ingår i en global organisation.” - BDO

Utöver det finns ett visst fokus på behovet av någon som är van att arbeta självständigt och inom deadlines samt utifrån ett affärsmässigt tänkande. Detta är kompetenser som till stor del utvecklas under utbildningstiden och som man förbereds inför genom att behöva strukturera upp studierna för att kunna se till att allt blir gjort inom satta tidsramar. Erfarenhet med att arbeta med löpande bokföring och redovisning är även något som sökes vilket vi även här anser tillgodoses på utbildningsnivå, speciellt om det i utbildningen ingår en inriktning i redovisning.

“Du har ett affärsmässigt tänkande med intresset och viljan att leverera lösningar och hjälpa våra kunder att bli lönsamma.” - Baker Tilly

“Med analytisk förmåga kunna identifiera potentiella revisionsfrågor eller ovanliga förhållanden i finansiella rapporter” - EY

“Du har ett analytiskt sinne och trivs med att arbeta självständigt såväl som i team. Du kan hantera stressiga situationer, möta tigha deadlines samt strukturera upp ditt arbete självständigt.” - BDO

Kompetenser/egenskaper	Andel förekommande i platsannonserna	Nyckelord
IT-kunskaper	33%	Excel-kunskaper Goda IT-kunskaper Grundläggande kunskap i Office 365 Digital miljö
Ekonomikunskaper	100%	Akademisk examen inom ekonomi Inriktning inom redovisning/revision Uppfyller krav för auktorisation Grundläggande kunskap i bokföring Flytande i svenska och engelska
Personliga egenskaper	100%	Ansvarstagande Samarbetsvillig Självständig Strukturerad

Tabell 5: Sammanställning av nyckelord i studerade platsannonser

5.3. Utbildnings- och kursplaner

För att identifiera utbildningsinstitutionernas perspektiv gällande kompetenskrav har undersökning utförts på fem utbildningsinstitutioner i Sverige som erbjuder Ekonomie kandidatprogram motsvarande 180 högskolepoäng. Vi studerar utbildningsplanerna för dessa fem programmen samt kursplaner med inriktning redovisning/revision. Utbildnings- och kursplanerna innehåller generell information om programmen och kurserna, men även mål om kunskaper, förståelse och färdigheter som studenterna ska uppnå. Utbildnings- och kursplanerna visar därmed vilken kunskap och kompetens som en nyexaminerad student förväntas erhålla efter avslutad utbildning. I tabellen nedan kan likheter och skillnader identifieras mellan de fem valda universitetens programöversikt.

Universitet & Program	År 1	År 2	År 3
Lunds universitet, Ekonomie kandidatprogram (Redovisning)	Termin 1: Företagsekonomi grundkurs, 30 hp Termin 2: Nationalekonomi grundkurs, 30 hp	Termin 3: Statistik, 15 hp Juridik, 15 hp Termin 4: Företagsekonomi fortsättningskurs, 30 hp	Termin 5: Valfria kurser, 30 hp Termin 6: Kandidatkurs i redovisning, 15 hp Examensarbete i redovisning, 15 hp
Göteborgs universitet, Ekonomie kandidatprogram (Redovisning)	Termin 1: Introduktion till ekonomiområdet, 30 hp* Termin 2: Introduktion till ekonomiområdet, 30 hp*	Termin 3: Introduktion till ekonomiområde, 30 hp* Termin 4: Företagsekonomi fortsättningskurs, 30 hp	Termin 5: Valfria kurser, 30 hp Termin 6: Fördjupningskurs inom företagsekonomi, redovisning, 15 hp Examensarbetet i redovisning, 15 hp
Stockholms universitet, Kandidatprogram i företagsekonomi (Revision)	Termin 1: Företagsekonomi I, kurspaket, 30 hp Termin 2: Juridisk översikt kurs, 15 hp Grundläggande statistik för ekonomer, 15 hp	Termin 3: Företagsekonomi II, kurspaket, 30 hp Termin 4: Affärsjuridik, 15 hp Beskattningsrätt, 15 hp	Termin 5: Redovisning, kurspaket, 30 hp (Financial Reporting 7,5 hp, Operations Management 7,5 hp, Corporate Enterprise Analysis 7,5 hp och Performance Management 7,5 hp) eller utlandsstudier 30 hp Termin 6: Företagsekonomi III, redovisning, kurspaket, 30 hp (Using Accounting Research 7,5 hp, Doing Accounting Research 7,5 hp och Examensarbete 15 hp)
Uppsala universitet, Ekonomie kandidatprogram (Redovisning)	Termin 1: Företagsekonomi A, 30 hp Termin 2: Nationalekonomi A, 30 hp	Termin 3: Statistik för ekonomer, 15 hp Valfri kurs, 15 hp Termin 4: Företagsekonomi B, 30 hp	Termin 5: Valfria kurser, 30 hp Termin 6: Externredovisning, 15 hp Kandidatuppsats, 15 hp
Linné-universitetet, Ekonomiprogrammet, inriktning redovisning/ekonomistyrning	Företagsekonomi I, 30 hp Ekonomisk statistik, 15 hp Handelsrättslig grundkurs, 15 hp	Företagsekonomi II, 22,5 hp Digitalisering för verksamhetsutveckling, 7,5 hp Makroekonomi 15 hp Mikroekonomi, 15 hp	Grundläggande beskattningsrätt, 15 hp Affärssystem för verksamhetsstyrning, 7,5 hp Årsredovisning och koncernredovisning, 7,5 hp Företagsekonomi III, 15 hp Examensarbetet, 15 hp

* Introduktion till ekonomiområdet. Studenterna studerar grunderna i företagsekonomi, nationalekonomi, statistik och juridik (handelsrätt och skatterätt).

Tabell 6: Programöversikt över de fem Ekonomie kandidatprogrammen

5.3.1. Utbildningsplanens syfte och mål

I samtliga utbildningsplaner finns det mål för programmet som studenterna ska erhålla efter examen. De övergripande målen för utbildningen är att skapa en bas för fortsatt kunskapsutveckling. Därutöver finns det generella mål som delas upp i tre huvudområden: *kunskap och förståelse, färdighet och förmåga* samt *värderingsförmåga och förhållningssätt*.

Kunskap och förståelse för samtliga utbildningsplaner innefattar den teoretiska grunden som studenterna ska erhålla efter avslutad examen. Studenterna ska bland annat kunna visa allmän kunskap och förståelse för utbildningens huvudområde och vetenskapliga grund. Kunskaperna ska studenterna förvärva genom egna studier, undervisningar, gruppdiskussioner och självständiga arbeten. Studenternas förmåga att analysera och tillämpa teoretisk kunskap i praktiken ska kontinuerligt utvecklas.

Färdigheter och förmåga fokuserar på studenternas kritiska tänkande, samarbete och kommunikationsförmåga. Här läggs stor vikt på att utveckla studenternas förmåga till problemlösning, kreativt tänkande och kritiska resonemang. Studenterna ska exempelvis kunna visa förmåga i att söka, samla in, utvärdera och kritiskt tolka information i problemsituationer som finns inom ekonomi- och huvudområdet. Dessutom ska studenterna kritiskt kunna diskutera händelser, problem och situationer. Inom den givna tidsramen ska studenterna självständig eller i samverkan med andra identifiera, formulera och lösa problem. Presentation och diskussion av bedömningar, slutsatser och rekommendationer ska studenterna kunna redogöra både muntligt och skriftligt samt i dialog med andra i olika grupper. Inövningen av muntlig och skriftlig kommunikation skall successivt fördjupas under utbildningens gång med exempelvis grupparbete och seminarium.

Värderingsförmågor och förhållningssätt består av studenternas förmåga att bedöma och visa insikt om kunskapens roll i samhället samt hur den används av människor. Studenterna ska därför kunna uppvisa en förmåga att inom huvudområdet utföra vetenskapliga bedömningar med hänsyn till relevanta samhällsliga frågor, etiska aspekter och socialt ansvar. Därutöver behöver studenterna utveckla ett kritiskt reflekterande förhållningssätt till både vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet inom specialiseringen.

5.3.2. Kursplanernas syfte och mål

Inom huvudområdet företagsekonomi med inriktningen redovisning och revision har de flesta universitet erbjudit kurser främst inom ekonomistyrning, externredovisning och koncernredovisning. Dessa kurser sker under sista året av programmet. Kurserna är till för att komplettera och fördjupa kunskaper som har erhållits under tidigare kurser men på en mer avancerad nivå. Ekonomistyrnings kurser för inriktningen behandlar ekonomi- och verksamhetsstyrning från olika perspektiv. Det ger studenterna kunskap och färdighet relaterat till hur styrning och ledning av verksamheter ska ske i relation till omgivningen samt verksamhetens mål och strategier. Studenterna ska även kunna förklara sambanden mellan olika redovisningsbaserade mått. Utöver detta ska studenterna kunna integrera kunskaper för att identifiera problem och risker i verksamhetsstyrningen för att sedan analysera, värdera och motivera val av förslag på hur dessa problem och risker ska hanteras.

Externredovisnings-, årsredovisnings och koncernredovisnings kurser har till syftet att stärka studenternas generiska kunskaper och analytiska färdigheter för att kunna lösa teoretiska och praktiska uppgifter. Här får studenterna möjlighet att skapa en fördjupad förståelse för tolkning av finansiell information genom finansiell analys. Med finansiella rapporter som grund ska studenterna kunna analysera hur redovisningens kvalitet påverkar användbarheten vid företagsanalyser. Studenterna kan fördjupa och bredda sina kunskaper inom koncernredovisning och årsredovisningar i koncernen genom specialiseringskurserna.

För samtliga kurser består undervisning av en kombination av föreläsningar, seminarier, grupparbete och en betydande mängd självstudier. Bedömningen görs genom flera olika examinationsformer såsom individuell skriftlig tentamen, praktikfall, individuella och gruppvisa inlämningsuppgifter, muntliga redovisningar och examinerande seminarier.

6. Analys

Den första delen i analysen beskriver förändringar i revisionsprocessen på grund av digitalisering och förklaras med hjälp av "*Conceptual framework of the retailer-consumer interface*". Detta för att tydliggöra hur revisorns roll har förändrats på grund av digitaliseringens inflytande. Därefter analyseras förändring i kompetenskrav för revisorsassistenter vid inträde i branschen utifrån samma ramverk för att förtydliga hur omstrukturering av revisorns roll påverkar revisorsassistenter. Slutligen följer analys av relationen mellan kunskap som lärs ut av svenska universitet och kompetenser som efterfrågas på den svenska arbetsmarknaden. Relationen beskrivs med hjälp av matrisen i Figur 2.

6.1. Analys av förändrade arbetsprocesser för revisorer

I enlighet med tidigare presenterad data har det identifierats tydliga förändringar av revisorns roll som konsekvens av digitaliseringens framfart. Förändringarna i revisionsprocessens tre delar kan därför förklaras med hjälp av "*Conceptual framework of the retailer-consumer interface*".

6.1.1. Planeringsfasen

I planeringsfasen har det tydligt identifierats förändringar som orsakats av digitaliseringen. Digitaliseringens utveckling inom revisionsyrket är samtliga perspektiv i den insamlade data överens om att den kommer att fortsätta prägla yrkets arbetsprocesser. Inflytandet av digitaliseringen på revisionsyrket kommer ständigt att utveckla nya sätt att effektivisera arbetet på och säkerställa produktion av relevant information (Andersson & Engström, 2017). Utifrån insamlad empirisk data framkommer det att omställningar har behövt göras på grund av introduceringen av nya aktörer i form av digitala verktyg. Rapporteringsarbetet idag har övergått till mer digitala tillvägagångssätt med hjälp av nya digitala verktyg, till skillnad från tidigare mer pappersbaserade processer. Kombinationen av det manuella arbetet och digitala verktyg skapar en otydlighet gällande var gränsen mellan dessa går och gör därför de digitala verktygen till en integrerad del i nätverket (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016). Den traditionella relationen mellan klient och revisor omstruktureras, vilket speglas i förändringen av revisorns arbetsuppgifter. Förhållning bör därför göras till de digitala verktygen för att säkerställa en effektiv arbetsprocess genom att underlätta datainsamling och lagring av information. Majoriteten av respondenterna påstår att digitaliseringen möjliggör ett nytt

arbetssätt genom att bredda utbudet av tjänster och öka möjlighet till utförandet av djupgående analyser. Detta är i enlighet med Hagberg, Sundström och Egels-Zandén (2016) som menar att digitalisering omvandlar vad som erbjuds då det ökar möjligheter och hybriditet av revisionsbyråns erbjudna tjänsters uppbyggnad, där vissa tjänster fullständigt digitaliseras. Respondenternas svar överensstämmer med tidigare forskning där merparten uppmärksammade att digitaliseringens påverkan i planeringsfasen bidrar till bättre riskbedömningar då bredare och mer användbar information kan inhämtas för att analysera trender och identifiera möjliga risker eller avvikelser. Uppkomsten av nya verktyg möjliggör bättre riskbedömningar då det blir enklare att precisera möjligheter till avvikelser och fel (Fotoh & Lorentzon, 2021). Med hjälp av analysverktyg kan större mängd data inhämtas och processen för sökning efter risker underlättas. I revisorernas svar framkom effektivisering av insamling och lagring av information som något vilket möjliggör högre kvalitet i planeringen. Svaren överensstämmer återigen med befintlig forskning som menar att den digitala implementeringen utöver effektivisering hjälper reducera risken för mänskliga misstag vilket i sin tur upprätthåller högre kvalitet i planeringen. Trots digitaliseringens stora inflytande i planeringsfasen tydliggjorde vissa respondenter behovet av professionell bedömning för att säkerställa att uppfattningen av den insamlade data är relevant, något som inte kan ersättas av artificiell intelligens. Trots att revisorer i många aspekter av deras roll har behövt anpassa sig och förändra sina arbetsuppgifter kvarstår en viktig del som kräver mänsklig bedömning, något som respondenterna menade utgör svårighet att ersättas av digital teknologi.

6.1.2. Granskningsfasen

Granskningsfasen beskrivs av en stor del av respondenterna som den fas i revisionsprocessen där digitaliseringens inflytande tydligast kan identifieras och där den mest drastiska förändringen skett. Detta främst då granskningen till högre grad utförs med hjälp av digitala verktyg. Nya aktörer, i detta fall analysverktyg, skapar en förändring i värdeskapandet där det idag inte endast är revisorn som medverkar i den processen. Den digitala teknologin inkluderas och integreras i arbetet vilket möjliggör bättre profilering av data (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016). Det värdeskapande arbetet utvecklas som resultat av att standardiserade arbetsuppgifter elimineras och ersätts av automatiserade system eller köps in av en tredjepart (Pasewark, 2021). På så sätt sker en förskjutning av den traditionella revisorsrollen mot mer arbete som kräver analys och problemlösning (Kruskopf et al., 2021). Detta på grund av att revisorer kan erbjuda ett större spektrum av tjänster som istället innefattar mer komplicerade och essentiella arbetsuppgifter (Bowles, Ghosh & Thomas,

2020). Ett skifte sker därför i revisorns roll där arbetsuppgifterna idag till större del fokuserar på nya erbjudanden för klienterna, som konsultering, rådgivning och ingenjörskap (Kruskopf et al., 2020).

Något som respondenterna enhetligt var överens om var att det skett någon form av förändring i självaste granskningsarbetet. Istället för att fokusera på ett begränsat antal stickprov kan revisorer med hjälp av digitala verktyg täcka en större del i sin granskning vilket resulterar i en mer kvalitativ analys och bättre urval. På så sätt får man ut sådant som inte hade varit möjligt med endast fysiska aktörer. Detta säkerställer informationens trovärdighet och resulterar i en förbättring av kvaliteten och revisionsbevisen än tidigare. För yrkets framtid menar respondenterna att arbetet kommer att bli roligare då enformiga arbetsuppgifter ersätts av mer komplexa åtaganden relaterade till analys och problemlösning. På så sätt kommer revisionen att täcka en annan funktion i samhället då revisorer genom bredare täckning inom granskningsområdet kan öka säkerheten i resultatet. Vidare resulterar denna utveckling i ökad trygghet för intressenterna. I enlighet med Carringtons (2014) påstående gällande revisorns roll att bekräfta revisionens tillförlitlighet är det av vikt att detta arbete kan utföras på ett sätt som säkerställer korrekt informationshantering. I relation till fördelarna som uppstår ansåg flera respondenter att det är svårt att precisera specifika nackdelar. Uppkomsten av skiljande vyer uppstod dock då en mindre andel revisorer och revisorsassistenter hävdade att den frekventa implementeringen av digitala verktyg utgör stora svårigheter. De menade att det i takt med digitaliseringens inflytande har utvecklats komplicerade program som är svåra att implementera i det dagliga arbetet. På liknande spår identifierades oro gällande framtiden för revisorsassistenter. Där menade respondenterna att automatiseringen av arbetsuppgifter som främst utförs i inträdesstadiet för en revisor kommer innebära att revisorsassistenter får möta på mer komplicerade processer tidigt i karriären. Problematik kan därför uppstå då revisorsassistenterna går miste om kärnan i revisionen genom att hoppa över stadiet där yrkets grundläggande kunskaper inövas.

6.1.3. Rapporteringsfasen

I det slutliga stadiet i revisionsprocessen återfinns även spår av digitaliseringens inflytande. Rapporteringsarbetet sker i specifika program utformade för att smidigt samla in underlag till rapporteringen. Digitaliseringen skapar möjlighet till förändrade utbyten mellan revisor och klient då kommunikation och distribution av material till stor del sker utifrån digitala hjälpmedel (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016). Respondenterna menar att detta är

på grund av utökade möjligheter till digital distribution av underlag. Effektiviseringen av arbetet har även utgångspunkt i utvidgningen av miljön där arbetet kan utföras. Digitaliseringens inflytande har resulterat i flexibelt arbete där tjänster kan genomföras utan begränsning av tid och rum. Rapporteringen menar respondenterna blir mer relevant för klienter då arbetet ständigt är uppdaterat samt att digitaliseringen förbättrar de tips, insikter och rekommendationer som utvecklas under arbetets gång. Ökad relevans resulterar i skapandet av mervärde för klienterna då rapporteringen till större del innefattar sådant som de själva inte kan identifiera samt information som inte upptäcks vid granskning av ett begränsat antal stickprov. Därutöver agerar digital teknologi som stöd genom att erbjuda visuella presentationer av information vilket i sin tur tydliggör syftet med rapporterna. Något som dock uppmärksammades av vissa respondenter är det fortsatta behovet av fysiska individer då det krävs att rapporteringen är tydligt formulerad och att budskapet reflekteras på korrekt sätt. Pasewarks (2021) studie stödjer detta påstående då det framkommer i forskningen att revisorers sociala kompetenser krävs för att kunna stödja IT- och affärskunskaper.

6.2. Analys av förändringen i kompetenskraven för revisionsyrket

I detta avsnitt kommer identifiering av förändring i kompetenskrav för revisorsassistenter att utföras med hjälp "*Conceptual framework of the retailer-consumer interface*"s fyra faktorer. Ramverkets faktorer beskriver digitaliseringens påverkan på revisorsassistenternas arbetsprocess för att sedan förklara på vilket sätt denna förändring har påverkat kompetenskraven vid inträde i revisionsbranschen.

6.2.1. Introducering av nya aktörer

Inflytandet av digitalisering inkluderar introducering av nya aktörer som i detta fall utgörs av digitala verktyg (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016). Detta har i sin tur förändrat revisionsbranschen och därmed även revisorns roll. Tidigare forskning och insamlad empirisk data visar att revisionsbranschen riktar in sig mer på rådgivning eftersom standardiserade moment i revisionsprocessen är på väg att elimineras. Till följd av förändringen krävs det nu att revisorer och revisorsassistenter innehar grundläggande förståelse för de nya aktörerna. Enligt Bowles, Ghost och Thomas (2020) utgör behärskning av datorkunskap därför en betydelsefull kompetens att besitta. Revisionsbyråer använder sig av alltmer avancerade digitala program, där IT-kompetens krävs för hantering av ny teknik, som mjukvaror och molntjänster. Utan grundläggande förståelse för teknisk kunskap blir det svårt för revisorer att utföra sina arbetsuppgifter. Vidare stämmer det överens med Ellströms (1992) definition av

kompetens, där en individ behöver en viss typ av kunskap och färdighet för att lyckas utföra en uppgift. Detta speglas även i de studerande platsannonserna då de visar på en efterfrågan på IT-kunskap, vilket tyder på att digitaliseringen till viss del påverkar kompetenskraven som ställs vid inträde i revisionsbranschen då en tredjedel av platsannonserna efterfrågar IT-kunskap. Systemen tillåter utförandet av strukturerad problemlösning, rutinmässiga arbetsuppgifter och olika matematiska ansatser. Mänsklig arbetskraft medför innovation, kreativitet, improvisation och bedömningar utifrån ofullständig information. Det är viktigt att förstå hur man kan använda den nya tekniken till sin fördel och därefter implementera den mänskliga faktorn för att uppnå bästa möjliga resultat. I enlighet med Hagberg, Sundström och Egels-Zandéns (2016) påstående blir det synligt att det skapas en otydlighet relaterad till var gränsen mellan dessa aktörer går då de mänskliga och digitala aktörerna kompletterar varandra.

6.2.2. Bredare erbjudande

Digitaliseringens påverkan på revisionsarbetet frigör mer tid som kan läggas på andra komplexa och mer värdeskapande arbetsuppgifter som granskning och rådgivning, något som kräver en annan yrkesskicklighet inom revisionsbranschen. Detta då fokuset för en revisors arbete skiftas mot en mer kritisk och analytisk roll (Fotoh & Lorentzon, 2021; Tsiligiris & Bowyer, 2021). På grund av skiftet ökar behovet av bredare kompetenser, vilket baseras på att digitaliseringen resulterar i ett större spektrum av erbjudanden inom tjänstebolag som i sin tur kräver annan yrkesskicklighet (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016). Detta går i linje med forskning av Zhang, Dai och Vasarhelyi (2018) där forskarna menar att revisionsbyråerna, som en effekt av digitaliseringen, kommer att efterfråga en bredare portfölj av kompetenser. Den tydligaste identifierade förändringen kopplar till kompetenskraven som ställs på revisorsassistenter. Detta beror på att instegsjobb, som revisorsassistent, elimineras då enklare arbetsuppgifter ersätts av artificiell intelligens (Valenduc & Vendramin, 2017; Zhang, Dai & Vasarhelyi, 2018). Idag tvingas nyanställda utöva mer avancerade uppgifter tidigt i karriären, vilket riskerar att rollen som revisorsassistent försvinner. För att kunna arbeta som revisorsassistent idag krävs det av nyexaminerade studenter att erhålla vissa specifika kompetenser direkt efter examen för att vara konkurrenskraftiga och kunna arbeta med mer avancerade uppgifter. Det innebär att framtida revisorer behöver ha andra kompetenser än vad som har tidigare efterfrågats vid inträde i revisionsbranschen för att leverera värde i yrket (Banasik & Jubb, 2021; Betti, Sarens & Poncin, 2021). Viktiga kompetenser som forskarna uppmärksammar i sina studier är riskhantering, problemlösning,

framtidstänk och kritiskt tänkande, vilket rankas högt bland de efterfrågade kompetenserna i platsannonserna. Även vissa IT-kunskaper som datorkunskap, kodning, programmering och blockchain anses vara viktiga för yrkets framtid (Bowles, Ghosh & Thomas, 2020). Något som de insamlade platsannonserna efterfrågar och anser vara meriterande är en kombination mellan IT-kompetens samt traditionella och sociala kompetenser. Detta är i enlighet med flera forskningar där det poängteras att det krävs en balans mellan dessa kompetenser, då de är nödvändiga för framtida revisorer att inneha vid utövning av yrket (Bowles, Ghosh & Thomas, 2020; Fotoh & Lorentzon, 2021; Pasewark, 2021; Tsiligiris & Bowyers, 2021).

Forskningen lyfter särskilt fram vikten av kritiskt och analytiskt tänkande som revisorer och revisorsassistenter bör besitta (Banasik & Jubb, 2021; Betti, Sarens & Poncin, 2021). Detta menar forskarna då elimineringen av de standardiserade arbetsuppgifterna kan bidra till att större fokus läggs på de icke-rutina, kreativa och avancerade arbetsuppgifter vilket ökar behovet av ovan nämnda kompetenser. Med hjälp av digitala verktyg blir mer information tillgängligt för revisorer och revisorsassistenter, vilket påverkar revisionsprocessen på ett sätt som gör att framtida arbetet inkluderar avancerade tolkningar av data. Därmed blir det viktigt att implementera dessa essentiella kompetenser då traditionella arbetsuppgifterna alltmer kompletteras av digitala verktyg. Detta visar att revisorer fortfarande måste inneha en analytisk förmåga för att kunna ge relevant analys av vilka risker som finns för företaget trots att de digitala verktygen idag utför en stor del av insamlingsarbetet. Flera av respondenterna bekräftar att efterfrågan på kompetenser som kritiskt och analytiskt tänkande har ökat bland revisorer och revisorsassistenter. Kompetenserna återkommer även regelbundet i samtliga studerade platsannonser där de värderas högt för de arbetssökande. Kritisk och analytisk kompetens har alltid haft en central roll inom branschen men på grund av revisorns förändrade roll har de utvecklats till essentiella kompetenser att inneha för att tillgodose branschens nya erbjudanden. Applicering av kritiskt och analytiskt tänkande blir av stor vikt för att kunna utföra revisorns gransknings- och riskbedömningsarbete. Ökade krav på dessa kompetenser menar Banasik och Jubb (2021) samt Castells (2009) är ett resultat av yrkets anpassning till den teknologiska utvecklingen.

6.2.3. Nya former av utbyten

Enligt respondenterna behöver revisorer inneha sociala kompetenser i form av god kommunikationsförmåga i syfte att skapa goda relationer till sina klienter. Detta går hand i hand med viktiga kompetenser som forskare uppmärksammar i sina studier, där Banasik och

Jubb (2021) samt Fotoh och Lorentzon (2021) menar att kommunikationsexpertis, social kompetens, förmåga till samarbete och kritiskt tänkande utgör ett antal av dagens efterfrågade kompetenser. Som konsekvens av arbetets förändrade struktur ligger mer fokus för revisorsassistenter på att kommunicera med klienterna på bästa sätt. Därför ökar behovet av sociala kompetenser och enligt respondenterna läggs en vikt på att anställa personer med rätt utstrålning för att korrekt kunna representera revisionsbyrån. De studerade platsannonserna bekräftar detta genom att poängtera vikten av den arbetssökandes personlighet vid avgörande av hur väl individen passar in i tjänsten. Exempel som tas upp i platsannonserna och utgör viktiga kompetenser att inneha vid rekrytering är självständighet, ansvarstagande, samarbetsförmåga, kommunikation och en vilja att förbättras. Utbyten i form av kommunikation och förändringar i dess tillvägagångssätt påverkas tydligt av digitaliseringens inflytande där det ofta resulterar i en minskning av fysisk interaktion och en ökning i användningen av digitala verktyg (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016). Vikten av att behärska sociala kompetenser grundas i revisorns nya roll som konsult och rådgivare där kommunikation med klient utgör en viktig faktor i skapandet av mervärde för klienten. Sociala kompetenser har alltid behövts för att kommunicera med klienter och trots den ökade digitaliseringen och automatiseringen inom branschen ser många av respondenterna ett fortsatt behov av mänsklig kontakt. För revisorsassistenter innebär digitaliseringen en arbetsdag med mindre ensidigt arbete då de idag ägnar sig åt aktiviteter på en högre nivå. Detta bekräftar vidare att rollen som rådgivare blir alltmer eftertraktad inom branschen, vilket kan intygas av flera respondenter som menar att digitaliseringen inte kommer kunna ersätta den professionella bedömningen. Detta menar många av respondenterna då frågor som innefattar problemlösning och utförande av komplexa bedömningar ännu inte fullständigt kan utföras av digitala verktyg. Behovet av att bibehålla den professionella bedömningen och att sedan kunna vidareförmedla detta till klienterna på rätt sätt anses vara en viktig faktor för yrkets framtid.

6.2.4. Utvecklingen av den digitala miljön

Digitaliseringen skapar nya tidsrum och ger möjlighet att utföra tjänster från olika platser och vid olika tidpunkter, vilket innebär att klienternas ärenden inte längre begränsas (Hagberg, Sundström & Egels-Zandén, 2016). Därmed påverkas revisionsbyråerna inte enbart av de digitala verktyg som har skapats, utan även av klienter som har anpassat sig till den digitala utvecklingen. Genom en ökning av klienternas möjlighet att utföra tjänster på distans med hjälp av digitala teknologi, sätter det krav på att framtida revisorer innehar korrekt kompetens

för att tillgodose efterfrågan från klienterna. Ifall revisionsbyråer inte anpassa sig till utvecklingen som sker i samhället tillgodoses inte klienternas efterfrågan, vilket kan resultera i att revisionsbyråerna förlorar sina konkurrensfördelar (Fernando & Lawrence, 2014). Detta medför ytterligare ett argument till att grundläggande förståelse inom IT blir mer avgörande. Revisorsassistenter idag måste tidigt behärska revisionsbyråns digitala verktyg och kommunikationsmedel för att säkra verksamhetens effektivitet. De insamlade platsannonserna i studien visar också på en viss efterfrågan på IT-kunskap, vilket tyder på att digitaliseringen påverkar kompetenskraven som ställs inom revisionsbranschen. En tredjedel av platsannonserna belyser att teknisk kunskaper är meriterande för tjänsten. Där efterfrågas goda kunskaper i Microsoft Officepaketet och särskilt Excel eftersom arbetet numera sker i en helt digital miljö, men även för att klienterna i allt högre grad utför sitt arbete med hjälp av digitala verktyg. Detta är i enlighet med Hagberg, Sundström och Egels-Zandéns (2016) beskrivning av miljöfaktorn där författarna menar att digitaliseringens inflytande i klientens dagliga verksamhet resulterar i en omstrukturering av tjänstemiljön inom revisionsbranschen. Flertalet respondenter belyser att den yngre generationen är uppväxta i den digitala miljön och besitter därmed i de flesta fall en grundläggande förståelse för teknologi. Detta kan vara en anledning till att endast en tredjedel av annonser kräver teknisk kompetens eftersom många antar att nyexaminerade redan förfogar över dessa grundläggande kunskaper.

6.2.5. Traditionella kompetenskrav

Under utförda intervjuer upptäcktes inte någon drastisk förändring av de traditionella kompetenskraven, exempelvis ekonomikunskaper och problemlösning. En tydlig avvikelse gällande revisorns traditionella kompetenskrav har inte identifierats, detta då ekonomikunskap, problemlösningsförmåga och kritiskt tänkande, vilket innefattar de traditionella kompetenskraven, alltid har utgjort en kärnfunktion och är något som karakteriserar yrket (Raphael, 2017). Respondenterna stödjer påståendet av forskaren och menar att en akademisk utbildning med redovisningskunskap är ett grundläggande krav för att arbeta på en revisionsbyrå. Svaren korresponderar med resultatet från platsannonserna då alla annonser kräver specifik utbildning med grundkunskaper som innefattar förståelse inom redovisningens grunder och standarder. Detta är i enlighet med vad som krävs för auktorisation då Revisorsinspektionen har som krav att individen måste inneha en akademisk utbildning för att kunna bli auktoriserad revisor. Resultaten från platsannonserna tyder på att utbildningen helst ska vara inom ekonomi, men enligt några av respondenterna har kraven ändrats och även en utbildning som systemvetare, ingenjör eller motsvarande kan uppfylla

kraven. Detta kan beror på att behovet av specialisering har ökat i större byråer, där roller som bland annat IT-revisorer har utvecklats. De som utför riskbedömningar är därför inte enbart ekonomer, utan individer med andra utbildningar som systemvetare och ingenjörer. Respondenternas svar och det empiriska materialet från platsannonserna överensstämmer återigen med Tsiligiris och Bowyer (2021) som menar att även om kompetenskraven är annorlunda idag, kommer de allmänna traditionella kompetenserna inom revisionsyrket att kvarstå. Detta då revisorerna har i uppgift att skapa sig en god förståelse kring verksamheten för att kunna rapportera kring räkenskaper och hur de förvaltas samt en förståelse för risker som kan uppstå. Utan dessa grundläggande kunskaper och färdigheter som förståelse för begrepp och grunden gällande redovisningens uppbyggnad kan revisorns roll brista.

6.3. Relationen mellan kompetenskrav och lärande av kunskap

Tidigare forskning har identifierat ett gap på internationell nivå mellan revisionsbyråernas förväntan på nytutexaminerade studenter vid första inträde i revisionsbranschen och erhållen kompetens från ekonomiutbildningar på kandidatnivå som erbjuds. I forskning av Kruskopf et al. (2020), Ghani och Muhammad (2019) samt Pasewark (2021) har det identifierats att universiteten brister i att förbereda studenterna i relevanta färdigheter, vilket gäller både mjuka och hårda kompetenser. För att undersöka relationen mellan vad som efterfrågas på den svenska arbetsmarknaden och ekonomutbildningarna som erbjuds idag kommer Figur 2 som presenterades i den teoretiska referensramen att användas.

6.3.1. Hårda kompetenser inom ett formellt och reellt perspektiv

Utifrån utbildningsplanerna framgår det att ekonomiutbildningar på kandidatnivå i Sverige har till syfte att ge studenterna att ge en bred kunskapsgrund inom ekonomi för att den examinerade ska ha karriärmöjligheter inom olika ekonomiområden. Samtidigt avser utbildningarna att studenterna ska profilera sig inom företagsekonomi där de kan fördjupa sina kunskaper inom redovisning och revision på en mer avancerad nivå. Detta kan kopplas till Ellströms (1992) beskrivning av formell kompetens som studenterna erhåller genom sin examen vilket dokumenteras genom ett betyg. Det är kompetens som en person endast kan få genom formell utbildning och är i många fall en inträdesbiljett till revisionsbranschen. Abrahamsson et al. (2002) och Rainsbury et al. (2002) styrker ovanstående påstående och betonar vidare att individen erhåller *hårda formella* kompetenser genom utbildning då dessa synliggörs genom ett examensbevis. Vidare kan det instämma med resultaten från platsannonserna där formell kompetens genom en examen inom ekonomi anses vara ett

grundkrav av arbetsgivare då det efterfrågas i samtliga studerade platsannonser. Detta är ett bevis på att arbetsgivare värdesätter ekonomikunskaper högt. Utan en grundutbildning kommer nyexaminerade inte att erhålla de kunskaper och kompetenser som behövs för att kunna hantera arbetsuppgifterna inom revisorsrollen. Då den formella kompetensen som universiteten lär ut innehåller kunskaper inom redovisning, blir det svårt att förstå och utföra arbetsuppgifterna inom revisionsbranschen utan en förståelse för redovisningsgrunder. Universiteten graderar denna kompetens högt, vilket lyfts upp i målsättningen som formulerats för samtliga utbildnings- och kursplaner. Enligt målsättningarna förväntas studenterna efter examen erhålla god kunskap och förståelse för ekonomi. Vidare förväntas studenterna visa förståelse inom redovisnings- och revisionsfärdigheter, exempelvis tolkning av finansiella rapporter och analysering av redovisningsinformation. Det bekräftas därmed av samtliga perspektiv i den insamlade data att en ekonomiutbildning med inriktning redovisning och revision ger individen möjlighet att träda in i branschen.

Hurrell (2016) samt Succi och Canovi (2020) har identifierat att universiteten på en internationell nivå brister i lärandet av relevanta färdigheter som kan skapa mervärde för studenterna, vilket bland annat är IT-kunskaper som ingår i de *hårda formella* kompetenserna (se Figur 2). Enligt Hurrell (2016), Succi och Canovi (2020) samt åtskilliga respondenter är det därför viktigt att universiteten introducerar studenter för digitalisering redan under studietiden. Detta eftersom studenter som erhåller teknisk kunskap har lättare att förstå och använda revisionsbyråernas mer komplicerade verktyg. Därmed är det viktigt att en potentiell anställd har grundläggande förståelse för den digitala sfären. Genom att studera utbildningsplanerna framkommer det att många av programmen inte erbjuder studenterna kurser där de får möjlighet att bekanta sig med IT-kunskap. Detta påvisar och styrker Kruskopf et al. (2020) och Pasewark (2021) påstående kring ett kompetensgap på internationell nivå. Samtliga respondenter menar att det finns en viss avsaknad av IT-kunskaper hos nyexaminerade och anser att universiteten brister i att lära ut grundläggande förståelse för digitala verktyg. Något som respondenterna anser att de saknar vid början av sin anställning är Excel-kunskaper. Enligt utbildnings- och kursplanerna från de fem studerade universiteten framgår det att endast Linnéuniversitetet har anpassat sig till den digitala utvecklingen genom att erbjuda kurser som inkluderar ämnet digitalisering. Däremot har studenterna på tre av fem universiteten möjlighet att välja kurser kopplade till digitaliseringen under sin fristående termin. Genom att studenterna själva kan välja detta får de möjlighet att utveckla sin tekniska kunskap. Flertalet respondenter anser även att en

fördjupningskurs inom revision där studenterna får lära sig att applicera sina kunskaper i problembaserade uppgifter inom revision kan komma att krävas. Detta hade medfört att studenterna få en djupare förståelse inom revisionsfärdigheter och som vidare kan leda till att studenterna blir bättre förberedda inför arbetslivet. För att kunna tillämpa de förvärvade kunskaperna från utbildningen hade arbetet underlättats om studenterna under utbildningen regelbundet utför relevanta och praktiska arbetsuppgifter. Med hjälp av implementering av praktik kan studenterna prova på riktiga arbetsuppgifter kopplade till revision på en arbetsplats och därmed utveckla de sina reella kompetenser. Samma aspekt lyfts fram från flera revisorer som önskar ett större samarbete med universitet för att studenterna ska få en inblick i revisionsyrket redan under sin utbildning och därmed applicera sina kunskaper direkt vid anställning av tjänsten.

Hårda kompetenser kan även kopplas till Ellströms (1992) beskrivning av en individs reella kompetenser, (se Figur 2). Som tidigare nämnt förbereder universiteten studenterna inom redovisningsämnet där dessa kunskaper sedan appliceras i arbetslivet och utvecklas under individens karriär. Kompetenserna som utvecklas under arbetslivet blir därmed *hårda reella* kompetenser. Detta stämmer överens med respondenterna, som menar att de flesta kunskaperna som de erhåller i dagsläget tillförskaffade de sig genom interna utbildningar på arbetet. Uttrycket *“learning by doing”* framfördes av många respondenter och innebär lärande genom praktisk inläring. Detta kan kopplas till att den tidigare formella kompetensen som revisorn fått genom universitetet specificeras och som sedan förbättras på arbetsplatsen. Med andra ord utvecklas de tidigare formella kompetenserna till reella kompetenser. Genom praktisk utbildning kan studenterna använda sina kunskaper men även utveckla sina yrkestekniska kompetenser.

6.3.2. Mjuka kompetenser inom ett formellt och reellt perspektiv

Förutom kunskaper inom redovisning och revision försöker universiteten även utveckla studenternas analytiska förmåga, förmåga till kritiskt resonemang, samarbete och kommunikation, vilket faller under *formella mjuka* kompetenser (Abrahamsson et al., 2002; Rainsbury et al., 2002; Succi & Canovi, 2020). Raphael (2017) beskriver dessa kompetenser som centrala och menar att dessa kommer att bli allt viktigare i framtiden till följd av förändring i revisorns roll. Samma mjuka kompetenser kan observeras i utbildnings- och kursplanens syfte och mål. Där mycket fokus ligger på att förbättra studenternas kunskaper och färdigheter för att kunna kritiskt tolka och analysera problem. Utöver detta görs en del av

examineringen genom seminarium och gruppvisa inlämningsuppgifter vilket ökar erfarenhet av samarbete och kommunikation för studenterna. Detta gör att kompetenserna ingår i mjuka formella kompetenser då studenterna under sin studietid har möjlighet att förbättra sina färdigheter. Enligt revisorsassistenterna har grupparbeten och seminarier utförts på universiteten, vilket har bidragit till ökad kunskap inom mjuka kompetenser genom formell utbildning. Detta kan bekräftas genom utbildningsplanerna där det beskrivs att studenterna ska kunna redogöra sina kunskaper och färdigheter både muntligt och skriftligt samt i dialog med andra.

Tidigare forskning ger däremot inte stöd på det ovannämnda då Kruskopf et al. (2020) och Pasewark (2021) anser att nyexaminerade studenter saknar mjuka kompetenser efter examen. Vidare anser Succi och Canovi (2020) att arbetsgivare skuldbelägger universiteten som ansvariga, vilket kan kopplas till formella kompetenser då det är universiteten som brister i sitt lärande av dessa. Det framkommer även att arbetsgivare finner det svårt att tillsätta tjänster och det finns en kompetensbrist hos aktiva inom branschen (Succi & Canovi, 2020). Flertalet av respondenterna svarar i linje med forskningen då de anser att endast en mindre del av det som lärts ut av universiteten appliceras i det dagliga arbetet. Mjuka kompetenser som kritiskt tänkande, samarbetsförmåga och kommunikationsförmåga utvecklar individen under sin formella utbildning. Dessa kompetenser ökar sedan i takt med att individens erfarenhet ökar och övergår från formella mjuka till *reella mjuka* kompetenser (se Figur 2). Exempel på en sådan kompetens är kritisk tänkande som studenterna utvecklar under sin studietid kräver universiteten att studenter visar upp förmåga i att utvärdera och kritiskt tolka information i problemsituationer relaterade till ämnesområdet. Vidare styrker uttrycket "*learning by doing*" detta då revisionsyrket handlar om att ständigt lära sig nya kompetenser där individer utvecklas mer ju flera gånger de ställs inför prövningar. Påståendet styrks även av samtliga respondenter som tar upp kommunikationsförmågan som ett exempel på kompetens som utvecklas och förbättras i arbetet som revisor då kundkontakt sker dagligen. Från platsannonserna uppmärksammas även vikten av mjuka kompetenser där nyckelord som samarbetsförmåga och ansvarstagande utgör vanligt förekommande ord. Andra mjuka kompetenser som en revisor bör förfoga över är förhandlingsförmåga, professionell framtoning och framtidstänk. Dessa mjuka kompetenser är i många fall reella kompetenser som inte behandlas i ett Ekonomie kandidatprogram då syftet med utbildningen är att studenterna ska erhålla en teoretisk grund.

Vikten av de mjuka kompetenserna lyfts fram av Fotoh och Lorentzon, (2021), Tsiligiris och Bowyer, (2021) samt av respondenterna där de anser att dessa är mer betydelsefulla för en framtida revisor än de hårda kompetenserna. Vidare lyfter Dunbar, Laing och Wynder (2016) samt Pasewark (2021) fram hårda kompetenserna som ett måste för att komplettera de mjuka kompetenserna. Ytterligare styrker respondenterna att mjuka kompetenser anses vara betydelsefulla att inneha redan innan anställningen då de digitala verktygen lärs ut av företaget genom kurser under anställningen. Därmed är inte IT-kunskaper grundkrav vid anställning som andra mjuka kompetenser, exempelvis kommunikationsförmåga och kritiskt tänkande. Formell kompetens via examensbevis kan ge en felaktig bild av personens verkliga kompetenser då detta inte dokumenterar studenternas reella kompetenser, vilket även bekräftas av Ellström (1992). Detta gör att arbetsgivare ställer andra kompetenskrav i form av mjuka kompetenser och personliga egenskaper som inte lärs ut av universiteten. Därmed kan dessa mjuka kompetenser i många fall vara mer betydelsefulla än formella kompetenser. Vidare styrks påståendet av resultatet från platsannonser där det framgår tydligt att revisionsföretagen efterfrågar vissa specifika mjuka kompetenser. Kompetenserna är i många fall kopplade till personligheten hos den som ansöker då platsannonserna uppmärksammar vikten av hur väl den ansökande passar in i tjänsten rent personlighetsmässigt.

7. Slutsats och diskussion

7.1. Studiens slutsatser

Studiens syfte var att identifiera kompetenser som efterfrågas av framtida revisorer på arbetsmarknaden och digitaliseringens påverkan på dessa. Utifrån insamlad empirisk data och med stöd av analys utifrån studiens teoretiska ramverk kan identifiering av en tydlig förändring i revisorns roll och därmed kompetenserna som krävs för utförande av de nya arbetsuppgifterna bekräftas (Kruskopf et al., 2020). Resultatet är i enlighet med forskning av Salijeni, Samsonova-Taddei och Turley (2021) där författarna identifierat förändringar som skett i revisionsprocessens faser på grund av digitaliseringens inflytande.

Studien bekräftar identifiering av förändringar gällande kraven på kompetenser som ställs på nyexaminerade studenter vid inträde till revisionsbranschen som konsekvens av digitaliseringens inflytande. Förändringen sker som en effekt av eliminering av standardiserade arbetsuppgifter vilket resulterar i att revisorsassistenter får tid och resurser till att fokusera på mer värdeskapande arbete. Detta bekräftas även av Kruskopf et al. (2020) där författarna menar att automatiseringen av standardiserade arbetsuppgifter möjliggör fokus på rådgivning, granskning och konsultering. Arbetsgivare idag kräver därför bredare kompetenser av högre svårighetsgrad i syfte att försäkra sig om att de nyanställda kan tillgodose branschens förändringar och därmed kan utföra de nya, mer avancerade arbetsuppgifterna. I linje med Tsiligiris och Bowyer (2021) identifierades en allmän uppfattning gällande vikten av traditionella kompetenser för revisionsyrkets framtid. De traditionella kompetenskraven för instegsjobb inom revision kvarstår men breddas på grund av utvecklingen av tjänster som konsekvens av digitalisering där ett skifte i vilken grad av kompetenser som efterfrågas har skett. Istället för ett fokus på endast traditionella kompetenser har vikten av sociala färdigheter, mjuka kompetenser och IT-kunskaper ökat.

Relationen mellan kompetenser som efterfrågas av revisionsbyråer och kunskaper som lärs ut av svenska utbildningsinstitutioner baseras till stor del på de traditionella tillvägagångssätten. Fokus ligger på lärande av bred kunskap som sedan kompletteras genom interna utbildningar med ökad specifikation, relevans och specialisering på arbetsplatserna. Utifrån tidigare presenterad data dras slutsatsen att Ekonomie kandidatprogrammen i Sverige brister i att lära ut sådant som revisorer och revisorsassistenter använder i sitt dagliga arbete. Slutsatsen bekräftas även på internationell nivå av Bowles, Ghosh och Thomas (2020) där de menar att

universiteten under en längre tid kritiserats för brist i lärande av relevanta färdigheter som förbereder studenterna för den moderna arbetsmarknaden. Det uppstår en avsaknad av IT-kompetens trots samhällets konstanta digitala utveckling. Istället är det arbetsgivarna som tar ansvaret för relevant utbildning. På grund av digitaliseringens inflytande i branschen automatiseras en stor del av inestegsjobben vilket innebär att efterfrågan på revisorsassistenter minskar och revisorsassistenter påbörjar sin karriär på en mer avancerad nivå. Detta skapar ett gap mellan vad studenterna lärt sig på universitet och vad som krävs för utförandet av arbetsuppgifterna, vilket bekräftar förekomsten av ett kompetensgap likt tidigare bekräftade gap på en internationell nivå. Kompetensgapet kan sedan beskrivas som ämnesrelaterat där bristen på relevanta kunskaper inom ämnet leder till att framtida revisorer i praktiken saknar korrekta kompetenser för utförande av moderna arbetsuppgifter. Gapet uppstår främst på grund av att ett trappsteg i karriärtrappan mot auktorisation försvinner. Frågan om vilken part som ska fylla detta gap uppstår därför där exempel på lösningar hade varit introducering av en påbyggnadsutbildning.

7.2. Reflektion kring studien

På grund av studiens avgränsningar kan reflektion gällande slutprodukten diskuteras. Detta då det begränsade antalet intervjuobjekt kan betraktas som ett litet antal i förhållande till hur många lämpliga kandidater som finns tillgängliga. Till följd av detta kan de svar som framkommit inte helt säkert täcka hela branschens åsikter. Trovärdigheten i studien hade kunnat öka genom att studera ett större urval av respondenter. Det hade på så sätt resulterat i att fler svar tillhandahållits, något som hade kunnat ge ett mer trovärdigt resultat. De flesta svaren från respondenterna i studien har dock varit likvärdiga och haft en stor samstämmighet vilket kan tyda på att våra resultat inte anses slumpmässiga.

En kartläggning av äldre platsannonser hade även kunnat öka trovärdigheten i resultatet, detta för att se om det skett några förändringar i kompetenskraven som ställs i platsannonserna. Detta var dock inte möjligt att genomföra då platsannonser har begränsad tillgänglighet på grund av regelbunden uppdatering. Studien är även avgränsad till endast befintliga utbildnings- och kursplaner. En granskning av äldre utbildnings- och kursplaner hade kunnat bidra till en djupare förståelse för hur utbildningsinstitutionerna har anpassat och förändrat sina utbildningar i förhållande till samhällsutvecklingen. På så sätt hade vi kunnat fastställa en förståelse för utbildningsinstitutionernas möjliga anpassning.

7.3. Studiens teoretiska och praktiska bidrag

Studien bidrar till en förbättrad förståelse av de kompetenskrav och kvalifikationer som revisionsbranschen kräver till följd av digitaliseringen. Studien har erbjudit flera infallsvinklar som kompletterar varandra och ger en djupare förståelse för vad som förväntas av nyutexaminerade studenter vid inträde i branschen. Ett närmare samarbete mellan utbildningsinstitutioner och revisionsbyråer skulle kunna gynna båda parter, vilket kan medföra att nyutexaminerade förbereds bättre inför ett mer komplext revisionsarbete än tidigare. Med andra ord pekar denna studie på en riktning som är till nytta för alla inblandade.

Figur 2 som skapats av gruppen, där olika perspektiv på kompetenser förklaras, bidrar till en ökad förståelse för olika kompetenser och hur de hänger ihop. Studiens bidrag till ämnesområdet blir därmed att matrisen visar och förklarar vilka kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden och som studenter därför bör erhålla. För framtida arbete kan matrisen även appliceras och användas i andra branscher för att identifiera relevanta och viktiga kompetenser som arbetssökande bör besitta. Kartläggning av var dessa kompetenser förvärvas möjliggörs även med hjälp av matrisen. Matrisen bidrar även med att visa vilka kunskaper som utbildningsinstitutioner bör lägga större fokus på för att minska kompetensgapet mellan den teoretiska och praktiska utbildningen. Detta ökar överförbarheten i vår studie då matrisen bidrar till att resultaten av digitaliseringens påverkan kan användas i andra situationer och sammanhang.

7.4. Förslag till framtida forskning

På grund av bristen på forskning relaterat till studiens ämne på den svenska arbetsmarknaden samt inom de svenska utbildningsinstitutionerna förekommer det ett fortsatt kunskapsgap i forskningen. Mer djupgående forskning gällande relationen mellan rollen som utbildningsinstitutioner och arbetsgivare har för förminningen av den framtida revisionstruppen utgör därför en intressant utgångspunkt för framtida forskning. Detta då digitaliseringens framfart kommer att fortsätta förändra branschen. Vilken part som sedan tar ansvar för utbildning av den nya generationen revisorer blir därför av intresse.

Denna studie tyder på förekomsten av ett gap mellan kunskaper som lärs ut under Ekonomie kandidatprogram i Sverige och kompetenserna som efterfrågas av revisionsbyråer i Sverige. Ytterligare en infallsvinkel för framtida forskning hade varit studering av möjlig utveckling av specialisering eller utskott inom revisionsbranschen och ifall detta innebär ett skifte i

typen av utbildning som krävs för att bli revisor. Undersökning gällande utvecklingen av Ekonomie kandidatprogram kan därför vara av vikt för att säkerställa lärande av relevant kunskap för att upprätthålla studenternas attraktivitet på arbetsmarknaden. Genom att tydligare identifiera viktiga kompetenser för yrkets framtid och hur universiteten på bästa sätt kan implementera detta kan forskningen bidra till upprätthållning av Ekonomie kandidatprogrammets relevans inom revisorsyrket.

Källförteckning

- Abrahamsson, K., Abrahamsson, L., Björkman, T., Ellström, P-E., & Johansson, J. (2002). Utbildning, kompetens och arbete. Upplaga 1, Lund: Studentlitteratur AB
- Alvehus, J. (2019). Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok. Upplaga 2, Stockholm: Liber
- Andersson, J., & Engström, T. (2017). Digitalisering och automatisering av revisionen. *Balans fördjupning*. nr. 3. Tillgänglig via FAR online.
- Banasik, E., & Jubb, C. (2021). Are Accounting Programs Future-ready? Employability Skills, *Australian Accounting Review*, vol. 31, nr. 3, ss. 256–267
- Betti, N., & Sarens, G. (2020). Understanding the internal audit function in a digitalised business environment, *Journal of Accounting & Organizational Change*, vol. 17, nr. 2, ss. 197–216
- Betti, N., Sarens, G., & Poncin, I. (2021). Effects of digitalisation of organisations on internal audit activities and practices, *Managerial Auditing Journal*, vol. 36, nr. 6, ss. 872–888
- Bowles, M., Ghosh, S., & Thomas, L. (2020). Future-proofing accounting professionals: Ensuring graduate employability and future readiness, *Journal of Teaching and Learning for Graduate Employability*, vol. 11, nr. 1, ss. 1-21
- Brante, T. (2009). Vad är en profession? Teoretiska ansatser och definitioner, i Lindh, M (Red), Vetenskap för profession, Högskolan i Borås, ss. 15–34
- Bryman, A. & Bell, E. (2017). Företagsekonomiska forskningsmetoder. Upplaga 3, Stockholm: Liber.
- Carrington, T. (2014). Revision. Upplaga 2, Stockholm: Liber
- Castells, M. (2009). The rise of the network society, Upplaga 2, Chichester: Wiley Blackwell
- Dunbar, K., Laing, G. & Wynder, M. (2016). A content analysis of accounting job advertisements: Skill requirements for graduates, *E-Journal of Business Education & Scholarship of Teaching*, vol. 10, nr. 1, ss. 58-72
- Ellström, P. (1992). Kompetens, utbildning och lärande i arbetslivet, Stockholm: Elanders Gotab
- FAR (u.å). Nyckeln till framtiden - framtidens redovisning, revision och rådgivning i det digitala landskapet. Grafiska punkten: FAR. Tillgängligt online:
<https://www.far.se/globalassets/.pdf/nyckeln-till-framtiden.pdf> [Hämtad 30 Mars 2022]

FAR. (2006). Revision - en praktisk beskrivning. Tillgänglig via FAR online:
https://www.faronline.se/dokument/r/revision_en_praktisk_beskrivning/ [Hämtad 21 April 2022]

FAR. (2022). Revision. Tillgänglig via FAR online:
https://www.faronline.se/dokument/rattserien/ratt-bolagsratt/r/rb_revision/?fbclid=IwAR3-aJsgMGnEs30MXqWRHU7wjbBoPjWondQCq4g7GsL2iCFh8sZ26dG_kJQ [Hämtad 11 April 2022]

Fernando, S., & Lawrence, S. (2014). A Theoretical Framework for Csr Practices: Integrating Legitimacy Theory, Stakeholder Theory and Institutional Theory, *Journal of Theoretical Accounting Research*, vol. 10, nr. 1, ss. 149–178

Fotoh, L. E., & Lorentzon, J. (2021). The Impact of Digitalization on Future Audits, *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, vol. 18, nr. 2, ss. 77–97

Frey, C. B., & Osborne. M. A. (2017). The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation?, *Technological Forecasting and Social Change*, vol. 114, ss. 254–280

Ghani, E. K., & Muhammad, K. (2019). Industry 4.0: Employers' Expectations of Accounting Graduates and Its Implications on Teaching and Learning Practices, *International Journal of Education and Practice*, vol. 7, nr. 1, ss. 19-29

Gulin, D., Hladika, M., & Valenta, I. (2019). Digitalization and the Challenges for the Accounting Profession, *Enterprise Research Innovation Conference*, vol. 5, nr. 1, ss. 502-511

Hagberg, J., Sundström, M., & Egels-Zandén, N. (2016). The digitalization of retailing: an exploratory framework, *International Journal of Retail & Distribution Management*, vol. 44, nr. 7, ss. 694–712

Hurrell, S., (2016). Rethinking the soft skills deficit blame game: Employers, skills withdrawal and the reporting of soft skills gaps, *Human relation*, vol.69, nr.3, ss. 605-628

Kaden, S.R., Lingwall, J.W. & Shonhiwa, T.T. (2021). Teaching Blockchain through Coding: Educating the Future Accounting Professional, *Business Source Complete*, vol. 36, nr. 4, ss. 281-290

Knudsen, D-R. (2020). Elusive boundaries, power relations, and knowledge production: A systematic review of the literature on digitalization in accounting, *International Journal of Accounting Information Systems*, vol. 36

Kruskopf, S., Lobbas, C., Meinander, H., Söderling, K., Martikainen, M., & Lehner, O. (2020). Digital Accounting and the Human Factor: Theory and Practice, *ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives*, vol. 9, nr. 1, ss. 78-89

- Lindelöw, M. (2016). *Kompetensbaserad personalstrategi: hur du tar reda på vad organisationen behöver, bemannar den rätt och utvecklar den inför framtiden*, Upplaga 2, Stockholm: Natur & Kultur
- Manita, R., Elommal, N., Baudier, P., & Hikkerova, L. (2020). The digital transformation of external audit and its impact on corporate governance, *Technological Forecasting & Social Change*, vol. 150
- McGuigan, N., Ghio, A., & Kern, T. (2021). Designing Accounting Futures: Exploring Ambiguity in Accounting Classrooms through Design Futuring, *Issues in accounting education*, vol. 36, nr. 4, ss. 325-351
- Nationalencyklopedin. (u.å.a). *Automatisering*. Tillgänglig online:
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/automatisering> [Hämtad 7 April 2022]
- Nationalencyklopedin. (u.å.b). *Kompetens*. Tillgänglig online:
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kompetens> [Hämtad 20 April 2022]
- Nationalencyklopedin. (u.å.c). *Kunskap*. Tillgänglig online:
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kunskap> [Hämtad 19 Maj 2022]
- Parham, A.G., Noland, T.G. & Kelly, J.A. (2012). Accounting Majors' Perceptions of Future Career Skills: An Exploratory Analysis, *American Journal Of Business Education*, vol. 5, nr. 1, ss. 29-36
- Pasewark, R. W. (2021). Preparing Accountants of the Future: Five Ways Business Schools Struggle to Meet the Needs of the Profession, *Issues in accounting education*, vol. 36, nr. 4, ss. 119-151
- Rainsbury, E., Hodges, D., Burchell, N., & Lay, M. (2002). Ranking Workplace Competencies: Student and Graduate Perceptions. *Journal of Cooperative Education*, vol. 3 nr. 2, ss. 9-18
- Raphael, Jon. (2017). Rethinking the audit: Innovation is transforming how audits are conducted- and even what it means to be an auditor, *Journal of accountancy*, vol. 223, nr. 4, ss. 29-32
- Revisorsinspektionen. (u.å). *Bli auktoriserad revisor*. Tillgängligt online:
<https://www.revisorsinspektionen.se/bli-revisor/> [Hämtad 29 Mars 2022]
- Revisorsinspektionen. (2017). DEN FRAMTIDA REVISIONEN Morgondagens kompetenskrav – ändringar i förordningen (1995:665) om revisorer.
- Salijeni, G., Samsonova-Taddei, A., & Turley, S. (2021). Understanding How Big Data Technologies Reconfigure the Nature and Organization of Financial Statement Audits: A Sociomaterial Analysis. *European Accounting Review*, vol. 30, nr. 3, ss. 531–555

Sousa, M. J., & Wilks, D. (2018). Sustainable Skills for the World of Work in the Digital Age. *Business Source Complete*, vol. 35, nr. 4, ss. 399-405

Stanciu, V., Pugna, I. B., & Gheorghe, M. (2020). New coordinates of accounting academic education. A Romanian insight, *Accounting & Management Information Systems / Contabilitate si Informatica de Gestione*, vol. 19, nr. 1, ss. 158–178

Succi, C., & Canovi, M. (2019). Soft skills to enhance graduate employability: Comparing students and employers' perceptions, *Studies in Higher Education*, vol. 45, nr. 9, ss. 1834–1847

Svenska akademiens ordböcker. (u.å). *Kompetens*. Tillgänglig online:
<https://svenska.se/tre/?sok=kompetens&pz=1> [Hämtad 20 April 2022]

Tsiligiris, V., & Bowyer, D. (2021). Exploring the impact of 4IR on skills and personal qualities for future accountants: a proposed conceptual framework for university accounting education, *Accounting Education*, vo. 30, nr. 6, ss. 621-649

Valenduc, G., & Vendramin, P. (2017). Digitalisation, between disruption and evolution, *Transfer: European Review of Labour and Research*, vol. 23, nr. 2, ss. 121-134

Zhang, C., Dai, J., & Vasarhelyi, M. A. (2018). The Impact of Disruptive Technologies on Accounting and Auditing Education, *CPA Journal*, vol. 88, nr. 9, ss. 20–26

Zhang, Y., Xiong, F., Xie, Y., Fan, X., & Gu, H. (2020). The Impact of Artificial Intelligence and Blockchain on the Accounting Profession, *IEEE Access, Access, IEEE*, vol. 8, ss. 110461–110477

Appendix

Bilaga 1: Intervjuguide för revisorer

Allmän information

- Vem är du och vad är din roll inom företaget?
- Hur länge har du varit aktiv inom revisionsbranschen?
- Vilken utbildning har du?
- Från vilken universitet har du tagit din examen?

Revisionsprocessen

- Känner du att digitaliseringen och automatiseringens framfart har påverkat planeringsfasen? Om ja, på vilket sätt anser du att detta har skett?
- Känner du att digitaliseringen och automatiseringens framfart har påverkat granskningsarbetet? Om ja, på vilket sätt anser du att detta har skett?
- Känner du att digitaliseringen och automatiseringens framfart har påverkat rapporteringsarbetet? Om ja, på vilket sätt anser du att detta har skett?

Digitalisering

- Vilken är den främsta förändringen som du har identifierat relaterat till digitalisering?
- Anser du att det har uppstått fördelar i arbetet på grund av digitaliseringens inflytande? Om ja, på vilket sätt och varför anses det vara en fördel?
- Anser du att digitaliseringens utveckling resulterat i negativ påverkan på yrket eller specifika arbetsuppgifter? Om ja, på vilket sätt?
- Hur stor del av ert vardagliga arbete utförs med hjälp av digitala hjälpmedel?
 - På vilket sätt har detta förändrats i jämförelse med hur det var när du började?
- Hur uppfattar du yrkets framtid relaterad till digitaliserignens fortsatta utveckling?

Kompetenskrav

- Upplever du att det har skett en förändring gällande kompetenskraven som ställs inom yrket?
- Tror du att förändringen på något sätt har påverkats av digitaliseringen?
- Hur tror du att kompetenskraven kommer att utvecklas för framtida revisorer?

- Finns det några kompetenser som du anser att universitetet brister med att lära ut och som egentligen är väsentliga inom yrket?
- Hur har du anpassat dig till förändringen? ex komplettera med extra kurser eller utbildningar?
- Har ditt företag erbjudit fler interna eller externa utbildningar / kurser till följd av utvecklingen av digitaliseringen?
- Vad ser du kring risker inför framtiden gällande kompetenskrav till följd av utvecklingen? Samt på efterfrågan på revisor och hur detta kan påverka yrket generellt och kompetenser som krävs av arbetsgivare.
- Vilken egenskaper anser du väger tyngst hos sökande?

Nyexaminerade / revisorsassistenter

- Anser du att du fick möjligheten att lära dig det mesta på universitetet, sådant som du idag använder i praktiken?
- Behövde du komplettera några kompetenser genom externa eller interna utbildningar?
 - Om ja, vad behövde du komplettera
 - Kunde dessa kompetenser inte läras ut på annat sätt än genom företaget?
- Var arbetsuppgifterna som du förväntade dig eller var det mycket som avvek från dina tidigare uppfattningar av vad som krävs av en revisor-/revisorsassistent?
- Efter det du har upplevt under studietiden hade du velat ändra något eller att universitetet lägger till något i de befintliga utbildningar för att öka relevanta kompetenser som efterfrågas i arbetslivet?
Vilka förändringar hade du velat se inom redovisnings utbildningar?
- Hur mycket tycker du att skolan har förberett dig inom tekniska kunskaper, affärskunskaper och mjuka kunskaper inför redovisning- och revisionsbranschen?
 - Var du nöjd med utbildningen inom olika delar och i helhet eller hade du velat att skolan skulle göra något annorlunda?

Övrigt

- Har du något mer att tillägga gällande detta ämne som vi möjligtvis missat?

Bilaga 2: Intervjuguide för revisorsassistenter

Allmän information

- Vem är du och vad är din roll inom företaget?
- Hur länge har du varit aktiv inom revisionsbranschen?
- Vilken utbildning har du?
- Från vilken universitet har du tagit din examen?

Digitalisering

- Hur stor del av ert vardagliga arbete utförs med hjälp av digitala hjälpmedel?
 - På vilket sätt har detta förändrats i jämförelse med hur det var när du började?
- Hur uppfattar du yrkets framtid relaterad till digitaliserignens fortsatta utveckling?

Kompetenskrav

- Hur tror du att kompetenskraven kommer att utvecklas för framtida revisorer?
- Finns det några kompetenser som du anser att universiteten brister med att lära ut och som egentligen är väsentliga inom yrket?
- Vad ser du kring risker inför framtiden gällande kompetenskrav till följd av utvecklingen? Samt på efterfrågan på revisor och hur detta kan påverka yrket generellt och kompetenser som krävs av arbetsgivare.
- Vilken egenskaper anser du väger tyngst hos sökande?

Nyexaminerade / revisorsassistenter

- Anser du att du fick möjligheten att lära dig det mesta på universitetet, sådant som du idag använder i praktiken?
- Behövde du komplettera några kompetenser genom externa eller interna utbildningar?
 - Om ja, vad behövde du komplettera
 - Kunde dessa kompetenser inte läras ut på annat sätt än genom företaget?
- Var arbetsuppgifterna som du förväntade dig eller var det mycket som avvek från dina tidigare uppfattningar av vad som krävs av en revisor-/revisorsassistent?
- Efter det du har upplevt under studietiden hade du velat ändra något eller att universitetet lägger till något i de befintliga utbildningar för att öka relevanta kompetenser som efterfrågas i arbetslivet?
Vilka förändringar hade du velat se inom redovisnings utbildningar?

- Hur mycket tycker du att skolan har förberett dig inom tekniska kunskaper, affärskunskaper och mjuka kunskaper inför redovisning- och revisionsbranschen?
 - Var du nöjd med utbildningen inom olika delar och i helhet eller hade du velat att skolan skulle göra något annorlunda?

Övrigt

- Har du något mer att tillägga gällande detta ämne som vi möjligtvis missat?